Tělocvičná jednota Sokol Liberec I.

Nazdar !

Sokolské souzvuky

č. 8 – 9 - srpen – září 2016

Ročník 6.

Můj bratr dooral a vypřáh' koně.
A jak se stmívá,
věrnému druhu hlavu do hřívy
položil tiše, pohladil mu šíji
a zaposlouchal se, co mluví kraj.

Zní zvony z dálky tichým svatvečerem;
modlitba vesnic stoupá chladným šerem.
Duch země zpívá: úzkost, víra, bolest
v jediný chorál slily se a letí
k věčnému nebi.

Svatý Václave,
nedej zahynouti
nám ni budoucím.

(Karel Toman –„Měsíce“)

Obsah:

Úvodní slovo – *Zářijové přemýšlení a rozjímání*

Metodika

Praxe v hodinách sokolské všestrannosti žen
Některé z důležitých termínů
Prodlužme léto našim dětem

Nejenom pohybem živ je sokol

Z historie české, z kroniky sokolské
Česká národní identita –
Zastavení 7. – Ktož jsú Boží bojovníci ...
Kaleidoskop – srpen, září
Dva význační čeští umělci 19. století
Ropa! Irácká agrese 2. srpna 1990
„Bože, co jsme to udělali?“
„...bratříčku, zavírej vrátka!“
Když udeří hurikán
Vděčná vzpomínka na bratry Preslovy
OH Mnichov – září 1972
Zlo současnosti – terorismus
Ať žije svoboda – vznik Solidarity – Polsko 1980
„Zvoní, zvoní zrady zvon, zrady zvon...“
Brněnské smíření

...dolů řekou....

Dyje – jižní Morava

Zprávy z jednot a žup

120. výročí založení Sokola Hoření Paseky
Brodští judisté vozí jednu medaili za druhou
Od sokolek z Jalůvčí
Přijali jsme pozvání do Velkých Bílovic

Závěrečné slovo – *Nové národní obrození ?*

Úvodní slovo

Zářijové přemýšlení a rozjímání.

Září je zvláštní měsíc. Pro mne jako kantora a cvičitele je začátkem roku, začátkem dlouhodobé práce. Pomalu končí zářivé a horké letní dny, zvolna se dostavuje tichá a zlatě barevná nostalgie podzimu, která nás nutí začít uskutečňovat nápady a předsevzetí letních dnů plných energie. Během léta jsme si fyzicky i duševně odpočinuli – teď je čas dokázat, že léto nebylo pouze klidným a pasivním obdobím plným pohody, ale naopak dobou sbírání nových sil pro další usilovnou práci.
Začátek nového období úsilí o lepší život naší společnosti přímo souvisí s několika důležitými výročími. Znovu si opakujeme jména, slova a činy těch, kteří ovlivnili vývoj naší společnosti, naše myšlení a ukazovali nám cestu vpřed.
V září se narodili oba zakladatelé Sokola – Jindřich Fugner (12. 9. 1822), Miroslav Tyrš (17. 9. 1832), narodil se národem milovaný syn TGM Jan (14. 9. 1886) a stejný den v roce 1937 zemřel jeho otec Tomáš Garigue Masaryk, vůdce odboje, tvůrce prvního svobodného československého státu, filosof a největší muž naší historie.
Ti všichni po sobě zanechali velké dílo – a myšlenky, které i dnes tvoří základní etiku demokratického státu, jakým chce Česká republika v přítomnosti i budoucnosti být!

Život současné společnosti není právě lehký. Hroutí se léty uznávané pravdy – nebo spíš na ně zapomínáme – osobní prospěch a touha po penězích a kariéře se zdá být silnější než dědictví naší minulosti i úkoly moderní společnosti, má-li být skutečně moderní a vytvářet příznivé podmínky pro život lidí na zemi. Na zemi, kterou chráníme, opečováváme a učíme tomu i své děti. Nespadli jsme sem odněkud z vesmíru, žijeme na svém území celá staletí, kultivujeme ho , vzděláváme ho stejně jako sebe, vycházíme ze zkušeností minulosti a snažíme se mířit vpřed.
Nechceme zapomínat – „zapomenout znamená nechat umřít všechno to, co se stalo, co bylo. Zapomenout znamená zradit. Ti moudřejší už vědí, že zapomínání odsuzuje člověka k příštímu selhání!“ To napsal člověk, který ví, co mluví – Arnošt Lustig. Člověka až mrazí při čtení jeho esejí, povídek i románů.
Konec září tu bude co nevidět a blíží se den vzpomínání na všechny oběti, které položily život za naši svobodu. Tyto vzpomínky a hluboká vděčnost nesmí zemřít s generací, která má vlastní zkušenost. Je třeba ji vhodným zpsobem předávat dál. V roce 2014 se nám povedla akce spouštění lodiček na tekoucí vodu – jedno světélko, za jeden obětovaný život. Akce se líbila, ale v loňském roce počet účastníků této večerní akce značně poklesl – minimálně o třetinu, spíš víc. Je to škoda. Děti nelze nutit k poslouchání dlouhých přednášek, větší význam mají krátká emocionální slova – světlo, které jsme zažehli a které pluje někam daleko do tmy, jim určitě zůstane v paměti . Vzpomínková světélka by měla vyplout v týdnu kolem 8. října!

Prosím o spolupráci a zprávu! Jarina Žitná

Metodika

Praxe v hodinách sokolské všestrannosti žen

Hlavním programem hodin sokolské sportovní všestrannosti je všestranný rozvoj tělesných i duševních stránek člověka a tento program se podstatně liší od programu oddílů sportovních, které jsou soustředěny na nácvik specifických dovednosti potřebných pro určitý výkonnostně prováděný sport – společná je však snaha o působení na lidský organismus a na lidské zdraví.
Zatím co sportovní oddíly navštěvují především zájemci o výkonnostní sport a jsou na něj úzce zaměřeni, do oddílů všestrannosti chodí lidé různého stáří, různých předpokladů a možností fyzických a různého zájmu – z toho pak vyplývá vlastní program tohoto cvičení – snaha o zlepšování (ve starším věku udržování) kondice, odstraňování negativních vlivů jednostranného zaměstnání, denních stresů, svalové disbalance - protahování a posilování svalů a kloubních spojení (pružnost!), ale také výcvik pohybové paměti a prostorové orientace.
Plnění všech těchto požadavků není vždy jednoduché. Je nutno počítat s častou fluktuací cvičenek, jejich různými fyzickými i intelektuálními možnostmi, věkovou kategorií, častou nepozorností a občas i nechutí učit se něco nového. Vyskytly se i případy, kdy při nácviku cvičenky odmítaly opravy cvičitelky, což nechápu. Celý proces cvičební hodiny přece řídí cvičitelka a plně za něj odpovídá.
Jako autorka mnoha velkých hromadných skladeb jsem přesvědčena, že konečná kvalita předvedení odpovídá připravenosti cvičenek – taková skladba není samotným cílem (podobně jako slet!), ale pouze veřejnou presentací kvalitně prováděné tělesné výchovy a jejího působení na lidský organismus.
Každá taková skladba musí splňovat především požadavky cvičenců (výběr hudby, náčiní, celkového zaměření skladby, zájem, technické i kondiční vyspělost cvičenek) i diváků, kteří oceňují především choreografickou stránku skladby, soulad s hudbou, estetiku a elán při jejím předvedení. Zaujetí skladbou a ztotožnění s ní jsou patrné na první pohled.

Měla jsem mnoho příležitostí pozorovat jak běžná cvičení žen během cvičebního roku, tak i předvedení nejrůznějších hromadných skladeb včetně svých. Z pohledu diváka se většinou ztrácí špatné držení těla cvičenek, pokud ovšem necvičí „sólo“ někde, kde nemají co dělat, neztrácí se však pohyb a držení paží, které jsou daleko nápadnější. Přes všechny snahy nás cvičitelek, se stále vyskytují tzv. „mrtvé paže nebo ruce“ – to jsou paže permanentně povolené až pokrčené, bez požadovaného napětí a bez spojení s pohybem trupu a hlavy. Náprava dá mnoho práce, závisí hodně na vnitřním uvědomění cvičenek a vypěstování základních pohybových návyků.
Každý pohyb závisí na střídání napětí a uvolnění určité svalové partie a na způsobu, kterým je pohyb proveden. Rozlišujeme základní pohyby – předpažit, upažit, vzpažit a připažit (včetně mezisměrů – vzhůru, dolů, zevnitř, dovnitř), které jsou prováděny v přiměřeném napětí, jehož intensita se během pohybu nemění. Větším problémem jsou tzv. „měkké“ pohyby, které se uplatňují především v tanečním pojetí pohybu. Paže tu zůstávají v napětí, ale stačí pouze nepatrné povolení (uvolnění) zápěstí, případně loketního kloubu (v žádném případě skrčení nebo pokrčení!!), paže dostane mírně zaoblený tvar a vypadá úplně jinak. Liší se také způsob provedení pohybu – tahem

(napětí zůstává stejné), švihem (využíváme váhy paže a přidáváme potřebnou energii), odtlačení (vztyčit dlaň a opřít se proti pohybu), zvětšení napětí svalu v klidu (izometrie!), je možné také pohyb zdůraznit působením impulsu, zařazeném v různé fázi pohybu, nejčastěji na začátku.
Slova napsaná na papíře zůstávají slovy, daleko snadnější a přesnější (a asi i příjemnější) by teď bylo stát někde na značce a všechny tyto způsoby pohybu paží si ukázat. Místo toho musím použít několik příkladů, buď namátkou připravených, nebo vyňatých ze skladby „Koncert", kterou většina z Vás zná. Protože jsem graficky úplně neschopná a nemožná, připojuji ke každému názvoslovnému popisu určité vazby ještě slovní doprovod, zdůrazňující způsob provedení. (Doufám, že mi to prominete.)

Pohyby „rovné" - (typické pro prostná cvičení)

1)ZP stoj spatný – připažit *(„Koncert" – IV. téma -Troubadour – část d)*

I. 1 – 2 výkrokem levé zevnitř podřep zánožný pravou (obě na celých chodidlech) – předpažit zevnitř, dlaně vzhůru
3 – 4 skrčit předpažmo zevnitř, předloktí dovnitř, prsty směřují k protilehlému rameni
II. 1 – 2 předpažit zevnitř, dlaně vzhůru
3 – 4 přinožením levé stoj – připažit
III. - IV. = I. – II. ale opačně
V. = I.
VI. 1 – 2 vzpažit („čistě")
3 – 4 přinožením levé stoj – pžedpažením připažit
VII. – VIII.
= V. – VI. ale opačně

(Paže zůstávají pevně napnuté, ve 3.- 4. době II. a IV. taktu se předloktí kříží, stojná noha je stále pevně napjatá v koleni!)

2)ZP stoj spatný – připažit *(„Koncert" – VI. téma – Faust a Markétka – část a)*

I. 1 – 2 výkrokem levé vlevo podřep únožný pravou – náklon vlevo – skrčit vzpažmo levou, ruka v týl, upažit povýš pravou – otočit hlavu vpravo
3 – 4 výdrž
II. 1 – přinožením levé stoj – vzpřim – vzpažit - otočit hlavu zpět
2 - upažit
3 - vzpažit
4 - výdrž
III. = I. ale opačně
IV. = II. ale přinožením pravé

(„Náklon" není úklon! Cely trup je v jedné přímce vychýlen vlevo, paže od skrčeného lokte po špičky prstů pravé tvoří jednu přímku!)

3)ZP – stoj spatný – připažit

I. 1 – 2 hmitem podřepmo stoj – předpažit poníž levou, zapažit pravou
3 – 4 hmitem podřepmo stoj – připažením předpažit poníž pravou, zapažit levou
II. 1 – 4 výponem stoj – bočnými okruhy a oblouky dolů předpažit poníž levou, zapažit pravou
III.– IV. = I. – II. ale opačně

(Mírné hmity podřepmo v prvním taktu, při bočných kruzích vysoký výpon, paže v maximálním protažení!)

4)ZP – stoj spatný – vzpažit

I. 1 – 2 hmit podřepmo – bočné kruhy vpřed u levého boku (švihem)
3 - 4 hmit podřepmo – bočné kruhy vpřed u pravého boku (švihem)

II. 1 – 2 hmit podřepmo – hluboký ohnutý předklon – předpažením zapažit – předklon hlavy
3 – 4 hmitem podřepmo stoj – vzpřim trupu i hlavy – připažením a předpažením vzpažit

III. 1 - 2 pootočit trup vlevo – skrčit upažmo, předloktí dovnitř, ruce v týl – otočit hlavu vlevo
3 – 4 vzpažit zevnitř

IV. 1 – 2 skrčit upažmo, předloktí dovnitř, ruce v týl
3 - 4 otočit trup i hlavu zpět - vzpažit zevnitř

V- - VIII. = I. – IV. ale opačně

(První a druhý takt švihem, trup i hlava sledují pohyb paží, třetí a čtvrtý pevné provedení, paže tlačit vzad!)

Uvolnění, odtlačení, izometrické stažení atd.

5)ZP – sed skrčmo zkřižný (turecký sed) nebo stoj spatný - připažit

I. 1 – 4 zvolna pootočit trup i hlavu vlevo – čelnými oblouky vzhůru (upažením) vzpažit dovnitř, hřbety k sobě (dovnitř)

II. 1 – 4 zvolna otočit trup vpravo – otočit dlaně zevnitř a čelnými oblouky připažit, vedou lokty

III.– IV. = I. – II. ale v první době třetího taktu bez pootočení

(Mírně uvolněné zápěstí a lokty, ale cvičíme tahem!!Hlava sleduje pohyb paží! Směrem vzhůru vedou vedou hřbety, směrem dolů lokty!)

6)ZP – stoj spatný - připažit

I. 1 – 4 zvolna předpažením upažit pravou, dlaň vzhůru – trup i hlava sledují pohyb pravé paže

II. 1 – 4 vlna v upažení, otočit dlaň vzhůru

III. 1 – 2 silou skrčit připažmo pravou, předloktí vzhůru, dlaň vpřed (napětí!!)
3 – 4 výdrž

IV. 1 – 2 výdrž
3 – 4 vzpažit pravou, dlaň vpřed

V. 1 – 2 hmit podřepmo – hluboký ohnutý předklon a předklon hlavy – švihem předpažením zapažit pravou
3 – 4 hmitem podřemo stoj – vzpřim trupu i hlavy – připažením a předpažením vzpažit pravou a plynule

VI. 1 – 4 bočný kruh pravou vzad

VII. 1 – 4 skrčit předpažmo pravou, předloktí vzhůru, dlaň k tělu (uvolnit)

VIII. 1 – 4 vztyčit dlaň a odtlačením připažit pravou (tahem)

IX.– XVI. = I. – VIII. ale opačně

(Ve třetím taktu stáhnout mezilopatkové a zádové svaly, biceps i triceps – malý pohyb, ale velké napětí. Držet do následujícího taktu, protáhnout do vzpažení. Skrčení připažmo v 7. taktu uvolněně, hlava sleduje pohyb paže a odtlačením připažit – krásné vzpřímené držení!!)

7) ZP – stoj spatný – upažit pravou

I. 1 – 4 švihem čelným obloukem dolů vzpažit pravou dovniř poohnutě – trup i hlava sledují pohyb pravé paže

II. 1 – 4 čelným obloukem dovnitř upažit pravou – trup i hlava sledují pohyb pravé paže

III. 1 – 4 švihem vodorovný kruh nad hlavou pravou (začít vlevo vzhůru!) – trup i hlava sledují pohyb pravé paže

IV. 1 – 4 vlna pravé v upažení – otočit hlavu vpravo

V.– VI. 1 - 8 vtyčit dlaň a skrčením připažmo předpažit dovnitř pravou (tahem, odtlačit!) – mírný úklon vpravo (odklon) – otočit hlavu vlevo-

VII. – VIII. 1 – 8 tahem předpažením upažit pravou, dlaň stále vztyčena – trup i hlava sledují pohyb pravé paže

(*V čelných obloucích I. a II. taktu paže prochází připažením, ve vzpažení mírně pokrčit pravou v lokti a uvolnit zápěstí. Ve IV. taktu vlna dokončuje kruh nad hlavou ve III. taktu. V V. – VI. taktu výrazný odklon, pohyb je proveden silou, závěrečné dva takty výrazný tah pravé doprovázený pohybem trupu i hlavy!)*

8) ZP – stoj spatný – vzpažit

I. 1 – 4 výkrokem levé vpřed zevnitř podřep zánožný pravou (výpad – obě na celých chodidlech) – pokrčením předpažmo předpažit, vztyčit dlaně (silou, odtlačit!)

III. 1 – 4 zvolna hluboký ohnutý předklon trupu i hlavy, dlaně k chodidlu levé nohy (stále silou, v napětí!)

III. 1 – 4 přenosem na pravou mírný podřep přednožný levou – zvolna vzpřim a mírný náklon vzad – otočit dlaně k tělu a zvolna skrčením předpažmo vzpažit – vzpřim hlavy

IV. 1 – 4 přinožením levé a mírným hmitem podřepmo stoj – čelnými kruhy zevnitř vzpažit

V.– VIII. = I. – IV. ale opačně

(V I. taktu pozor na stálé napnutí v koleni u zanožené nohy. Trup zůstává pevně vzpřímen, zdá se, jakoby paže pevně tlačily do zdi! Ve IV. taktu zvolna vzpřim, dlaně otočit k tělu a sunout je podle těla až do vzpažení – od špičky nohy až ke špičkám prstů tvoří tělo přímku. Čelné kruhy v závěru provádět v co největším rozsahu!)

9) ZP- stoj rozkročný – upažit pravou *(„Koncert“- téma Troubadour , část b,takty 2 – 4)*

I. 1 – 4 mírným hmitem podřepmo a přenosem stoj únožný pravou – příčným obloukem vzpažit dovnitř pravou a plynule malý kroužek vzad nad hlavou, příčným obloukem předpažit dovnitř a malým kroužkem před tělem předpažit pravou dovnitř, dlaň vzad – hlava sleduje pohyb pravé paže (pohyb je plynulý)
Pravá paže opsala „osmu“ nad hlavou a před tělem

II. 1 – 4 mírným hmitem podřepmo a přenosem na pravou stoj únožný levou – příčným obloukem vzpažit zevnitř pravou a malý kroužek nad hlavou vzad, příčným obloukem vpravo upažit poníž pravou a malý kružek před tělem – hlava sleduje pohyb pravé paže
(opět „osma“ nad hlavou a před tělem, ale opačným směrem!)

III. 1 – 4 dokončit pohyb z II. taktu – stoj únožný levou – upažit pravou

IV. 1 – 2 přinožením stoj – připažit
3 – 4 výdrž

(To je pohyb, který jsme nezvládly a ve skladbě byl opraven. Paže začíná vždy dovnitř a vzhůru, „horní“ kroužek jakoby pokračuje dolů dovniř a napojuje se dolní část „osmy“. Začínáme-li z upažení, končí paže v předpažení dovnitř, začínáme-li z předpažení dovnitř, končíme v upažení. V předpažení dovnitř je dlaň otočena od těla! Pohyb je plynulý a trup a hlava ho stále sledují! Pozor, boky jdou mírně do protisměru!!)

10) ZP – stoj spatný – připažit *(„Koncert“ téma „Devátá“ část b)*

I. 1 – 2 výkrokem levé vlevo podřep únožný pravou – předklon vlevo – pokrčením předpažit dolů dovnitř pravou, zapažit levou – mírný předklon hlavy
3 – 4 = 1. – 2 ale přenosem podřep únožný levou a opačně

II. 1 – 2 přenosem podřep únožný pravou – vzpřim trupu i hlavy – náklon vlevo – pokrčením vzpažit dovnitř pravou, zapažit levou – otočit hlavu vlevo – otočit hlavu vlevo
3 – 4 = 1 – 2 ale opačně

III.- IV. = I. – II.

V. 1 – 4 mírným hmitem podřepmo přenos na levou – čelná vlna trupu vlevo – paže opisují první část „osmy“, začít vlevo vzhůru

VI. 1 – 4 = V. 1 – 4 ale opačně
V V. A VI. taktu paže opisují čelnou ležtou „osmu“ – co největší!

VII. 1 - 4 mírným hmitem a přinožením levé stoj – dokončit pohyb a předpažením předpažit vzhůru povýš - hlava sleduje pohyb paží

VIII. 1 – 2 předpažením a připažením upažit
3 – 4 připažit

(V podřepech únožných hluboký předklon, zapažená paže směřuje šikmo vzhůru, nepokládat ji „na zadek“. Pohyb v prvních čtyřech taktech je tvrdý, pevný, v pátém až osmém taktu výrazné uvolnění a perfektní provedení vlny a „osmy“ Pohyb vlny – vždy bok, trup, ramena hlava a zvolna „překlápět“ do protisměru .)

Uvedené vazby uvádím jako příklady různého provedení pohybu paží, měly by sloužit jako nápady, které je možno obměňovat podle vlastní vůle.
Ve všech případech je však třeba udržet určité napětí svalového aparátu paže, uvědomovat si, že pohyb paže vychází nejen z jejích kloubů a svalů, ale je doprovázen pohybem trupu a hlavy, tak, aby nepůsobil isolovaně, ale naopak. Pokud se jedná o isolovaný pohyb končetiny, je nutno to vysvětlit předem!

Upozorňuji, že tento článek není zamýšlen pouze jako příprava na nácvik některé z budoucích sletových skladeb, ale je základním požadavem uvědomělého elegantního pohybu. Tyto příklady, jejich variace a další vazby je možno zařadit do normálního programu hodiny, aniž bychom to cvičenkám nějak zdůrazňovaly. V každém případě se nebojte vhodným a taktním způsobem upozorňovat cvičenky na chyby v provedení a žádat nápravu!

Jarina Žitná

„Každý, ať jeho táta byl prezident, nebo dráteník, musí mít stejnou příležitost žít plný život. Nikdo si nesmí myslet, že je o něco víc, nebo něco lepšího, než ten druhý. Možná, že toho má víc v makovici, možná, že nosí lepší košili. Možná, že má fortelnější ruce, možná, že má větší bicepsy. Ale tohle všechno ho jenom zavazuje k tomu, aby toho udělal víc,tím víc pro ty s menšími bicepsy a horší košilí...“ **Jan Werich**

Některé z důležitých termínů

Zdraví

Je to vyvážený tělesný, duševní a sociální stav, tvořící individuální pocit pohody, přímo ho ovlivňují optimální vztahy v životní komunitě i udržitelný stav přírody. Na jeho kvalitu má vliv upůsob života a jednání každého jedince, ale také zdraví a charakter společnosti, ve které žijeme.
Zdraví je základní lidskou hodnotou, která podmiňuje úroveň života každého z nás. Sokolská tělesná výchova má za úkol celoživotní ovlivňování zdravého vývoje člověka – od nejútlejšího až k seniorskému věku. Zájem o tělesnou výchovu, pohyb se získává především v mládí, v dospělosti jde především o rozumné využívání získaných vědomostí a udržování optimálních vědomostí, návyků a schopností až do stáří!

Zdravotně orientovaná zdatnost

V podstatě je to schopnost adaptace na pohybovou zátěž. Je podmíněna fyziologickými funkcemi – není chápána jako zdatnost výkonnostně orientovaná (sportovní oddíly!) , ale jako zdatnost, která výrazně ovlivňuje zdravotní stav každého jedince a jeho schopnost vyrovnávat se s životními nasnázemi a problémy.
Úroveň zdravotně orientované zdatnosti posuzujeme v několika rovinách:

- ***Aerobní zdatnost* – schopnost přijímat, transportovat a využívat kyslík. Základem je rozvoj vytrvalostních schopností**
- ***Svalová zdatnost* – dělí se na:**
  - **statickou sílu – schopnost využít maximální sílu při kontrakci svalstva (výdrž ve shybu)**
  - **dynamickou sílu – vyvíjet sílu při maximálním počtu opakování (opakované shyby, kliky)**
  - **výbušnou sílu (explosivní) –využití maximální síly v minimálním časovém prostoru (výskoky)**
- ***Svalová rovnováha a flexibilita* – dělení svalů na svaly s tendencí k oslabování nebo ke zkrácení. V praxi se snažíme protahovat svaly zkrácené a posilovat svaly oslabené.**
- ***Svalová nerovnováha (dysbalance*) – je to nerovnováha mezi svaly fázickými a tonickými – projevuje se především v oblasti bederní a pánevní a v oblasti pletence ramenního. Vede k nesprávnému držení těla a způsobuje nežádoucí bolesti a problémy. Jednotlivci se od sebe liší vlastními stereotypy držení těla a toto držení je ovlivňováno životním prostředím, způsobem života – práce, případně sportovním zatížením.**

Není na škodu občas si zopakovat základní terminologii, kterou potřebuje znát každý cvičitel a bylo by dobře, kdyby s uvedenými pojmy a jejich významem byli seznámeni i cvičenci, kteří by měli uvědoměle na své kondiční zdatnosti a zdravotním stavu pracovat!

Jarina Žitná
(literatura – Wikipedie (Tělesná výchova z různých pohledů)

„Hlavní je pohyb a srdce na pravém místě!“

A. V. Suvorov

Prodlužme léto našim dětem

Na tělocvičnu budeme mít dost času v dlouhých zimních měsících, v měsíci září a začátkem října u nás většinou panuje krásné „babí“ nebo také „indiánské“ léto, které je nutno smysluplně využít – a to nejen výlety a vycházkami do přírody, ale i přenesením normální pravidelné cvičební jednotky mimo tělocvičnu.
Pokud máme k disposici hřiště, budeme se jistě věnovat především disciplinám lehké atletiky a hrám s nejrůznějším zaměřením. To platí i tam, kde je nutno se spokojit se širokým chodníkem, místními plácky mezi domy, cyklistickou cestou, venkovními schody a podobně. Tam všude lze provádět improvizovaná cvičení, které vzbuzují zájem a zaujetí především svou neobvyklostí a rozmanitostí. Tento program je však nutno předem dobře připravit, vybrat terén, kde nehrozí nebezpečí úrazu (doprava) a předem žactvo poučit o pravidlech takové cvičební hodiny. Úspěch nebo neúspěch této činnosti závisí na dobré přípravě cvičitele, znalosti terénu a nápaditosti, která umožňuje neobvyklé cvičební prostředí dobře a kvalitně využít.

Hřiště, chodník, plácek, klidná cesta

Běžecké hry – jednotlivci, družstva, všichni -

běhy vpřed, vzad i stranou (bokem do směru), skoky snožmo i jednonož, v dřepu, běhy „po čtyřech“, běhy s překonáváním překážek, s přenášením břemene, se změnami směru, starty z různých poloh, „indiánský“ běh (střídání chůze a běhu – vytrvalostní cvičení), běh po slepu (pozor na vhodný a bezpečný terén!!), s kopce, do kopce, slalomy, v držení dvojice, trojice nebo celé družstvo , se svázanýma nohama, s břevnem mezi stromy, podbíhání nebo přeskakování dlouhého švihadla (na počet opakování!!) atd. – dobročinnosti se meze nekladou.

Školky (s náčiním i bez náčiní) –

různé druhy „panáků“ (možno využít i barevně dlážděných chodníků), švihadlová školka (určený počet přeskoků za sebou, bez přerušení - střídnonož, snožmo, jednonož, stranou, na místě nebo z místa, s obraty, dvojšvihy atd.)
školky s míčem – odbití buď od zem nebo o stěnu (pozor na okna!!) různým způsobem – obouruč, jednoruč (pravou, levou), s vloženými úkoly mezi odbitím (zatleskat, dvojný obrat, dřep a výskok, atd),
školky s obručí – provlékámí, přehazování, „hula - hop“

Štafety (s náčiním i bez náčiní) -

obyčejné nebo člunkové – vyžadují spolupráci celého družstva a je možno využít nejrůznější dovednosti (procvičování určité techniky). Běžné jsou štafety běžecké s předem určeným stylem přeběhu a třeba s manipulací s náčiním (vyhazování, chytání, kopání atd), zaměřené na techniku náčiní (míče – házení a chytání, totéž s obručí, kutálení obruče rukou nebo hůlkou, štafety se změnou postojů (lehy, sedy), s přenášením břemene atd.

Hody a vrhy (šišky, kameny, míče, talíře, polena) -

na dálku, na cíl vodorovný, svislý nebo i pohyblivý (košík zavěšený na větvi!) Velkou pozornost věnovat bezpečnosti.

Velmi atraktivním prostředím pro cvičení mimo tělocvičnu mohou být schody, zábradlí, prolézačky – kromě dobré použitelnosti však znamenají i zvýšení nebezpečí úrazu.

Schody – výstupy i sestupy

Výstupy - co nejrychleji jakýmkoliv způsobem
- **důsledně šlápnutím na každý schod nebo po dvou schodech**
- **po čtyřech, v dřepu,**
- **skoky jednonož, snožmo**
- **pozpátku**
- **s odbitím míče na každém schodu**
- **s přenášením ping- ponkového míčku na pálce**
- **ve vázané dvojici (současný, nebo střídavý pohyb cvičenců)**
- **s vynášením břemene**
- **kliky oporem o schod (různá výška)**

Sestupy - (obtížnější a hlavně nebezpečnější – pozor!)
V podstatě lze použít všechny uvedené i další způsoby výstupů, nutno však bezpodmínečně udržet kázeň (především pokud provádíme uvedená cvičení závodivě!! Je také nutné ještě před zahájením hry přesně určit stranu schdiště, po které se vystupuje a tu, po které se sestupuje!)

Několik her v praxi:

Cvičíme pozornost, postřeh, rychlost

Potřebujete: větší volný prostor (louka, travnaté hřiště, lesík a sady kartiček – podle počtu hráčů. Kartičky rozmíchejte a volně rozházejte do prostoru.

Úkol: na lístku, který obdrží každý hráč je napsáno jedno slovo, každý účastník hry pak sbírá pouze lístky se slovy, která na hlavní slovo významově navazují, ostatní nechat ležet! *(Strom – hledáme jabloň, smrk, tis, hruška, třešeň, borovice atd.)* Hráči jsou předem upozorněni na počet lístků, které mají najít. O vítězství rozhoduje dosažený čas.

Cvičíme rychlost, vytrvalost, manipulaci s míčem

Prostor: hřiště, travnatá plocha, chodník, cyklostezska

Úkol: družstvo stojí v zástupu, cvičenci minimálně metr od sebe, první má míč! Na povel všichni skokem stoj rozkročný, první pošle míč pod nohama všech vzad. Jakmile míč projde pod nohama cvičence, provede vzpor sedmo (ruce za tělo, natáhnout nohy, všechny na jednu stranu), poslední v zástupu chytí kutálený míč a přeskakuje s ním nohy cvičenců v sedu, kteří však okamžitě vstávají, provedou stoj rozkročný a čekají na další kutálení (od prvního v zástupu směrem vzad jde míč pod nohama, směem zpět ho přenáší poslední cvičenec přeskakováním! (Místo sedu možno provést leh na břicho, vzpor ležmo a pod. Závod končí, když jsou všichni cvičenci na svých místech.)

Jarina Žitná

Nejenom pohybem živ je sokol

Z historie české, z kroniky sokolské…

Srpen

1.8.1696	se narodil Prokop Diviš, český vynálezce bleskosvodu.
1.8.1848	se narodil František Kmoch, první sokolský kapelník.
7.8.1830	se v Praze narodil malíř Jaroslav Čermák.
8.8.1884	dr. Miroslav Tyrš tragicky zahynul v Oetzu v Tyrolských Alpách.
12.8.1881	vyhořelo Národní divadlo v Praze. Sokolové se velkou měrou podíleli na sbírce pro jeho obnovu.
12.8.1928	zemřel Leoš Janáček, významný český skladatel. Člen Sokola Brno I.
13.8.1843	se narodil Karel Šebor, hudební skladatel, autor sokolských pochodů a doprovodu k sletovým prostným.
14.8.1909	první zájezd výpravy ČOS do Ameriky.
14.8.1942	umučen nacisty MUDr. Stanislav Bukovský, poslední předválečný starosta ČOS
17.8.1753	narodil se Josef Dobrovský, národní buditel, historik, vedoucí osobnost národního obrození, zemřel 6. 1. 1829
18.8.1948	se vrátilo reprezentační družstvo gymnastek ČOS se zlatou medailí z olympijských her v Londýně.
22.8.1891	zemřel Jan Neruda, český básník a novinář.
22.8.1925	zemřel malíř Vojtěch Hynais, autor opony Národního divadla
23.8.1851	se narodil Alois Jirásek, český spisovatel. Člen Sokola Hronov.
23.8.1914	vznikla ve Francii „Rota Nazdar“, dobrovolnická jednotka, převážně z našich legionářů a ze členů Sokola Paříž.
24.8.1848	se narodil JUDr. Jan Podlipný, první starosta ČOS (1889 – 1906), primátor hl. města Prahy v létech 1897 – 1900. Jeho jméno nese župa (bývalá) Středočeská.
25.8.1884	ustavena první sokolská župa.
29.8.1884	se narodil Karel Hlaváček, sokolský básník a spisovatel, autor „Sokolských sonetů“.
31.8.1848	zrušena v našich zemích robota.

Září

1.9.1894	zemřel Vojta Náprstek, cestovatel a spisovatel, spoluzakladatel Sokola
3.9.1948	zemřel Dr. Eduard Beneš, druhý prezident ČSR
5.9.1876	se narodil A. F. Svojsík, původně činný v Sokole, zakladatel Českého Junáka – skauta , zemřel 17. 9. 1938
5.9.1867	se narodil básník Petr Bezruč
7.9. 1899	zemřela Karolina Světlá, spisovatelka a sokolská průkopnice
8.9. 1841	se narodil Antonín Dvořák, ve světe snad nejznámější český hudební skladatel
12.9. 1822	se narodil Jindřich Fügner, spoluzakladatel Sokola, jeho první starosta
14.9. 1886	narodil se Jan Masaryk, syn TGM, ministr zahraničí ČSR
14.9. 1937	zemřel v Lánech T. G. Masaryk, první prezident ČSR. Byl členem Sokola Malá Strana v Praze.
16. 9.1986	zemřel Karel Svolinský, malíř. Autor kostymu pro taneční skladbu dorostenek na slet v r. 1948.

17.9.1832	**se narodil v Děčíně Dr. Miroslav Tyrš, zakladatel Tělocvičné jednoty Pražské (později Sokol); poslanec zemského sněmu a říšské rady.**
21.9.1861	**se narodil JUDr. Josef Scheiner, starosta ČOS, bratranec Renaty Tyršové**
23.9.1901	**se narodil Jaroslav Seifert, básník, nositel Nobelovy ceny za literaturu**
25.9.1906	**se narodil Jaroslav Ježek, skladatel, spolupracovník Wericha a Voskovce v Osvobozeném divadle**
29.9.1868	**založen „Tělocvičný spolek paní a dívek českých“, jako počátek sokolské činnosti žen**
30.9.1938	**Mnichov – „o nás bez nás“. V týž den ztratila ČOS v pohraničí 548 jednot.**

JaroslavA Tůmová, Sokol Říčany a Radošovice

Česká národní identita

Když mne napadlo – na základě současných špatných zkušeností - věnovat se v Souzvucích české historii jako jednomu z podstatných činitelů, kteří se na národní identitě podílejí, nenapadlo mne, jak to bude obtížné. Nejsme studenti historie, nemůžeme detailně sledovat tok událostí, tak jak se odehrávaly, vznikaly a zanikaly – snažme se však alespoň v obecné rovině poznat a pochopit spletité cesty, které vytvářely náš dnešní svět.
Je zajímavé, jak se historické situace střídají a asi vzájemně podmiňují jedna druhou. Ještě zajímavější je, jak a proč právě dobu klidu a prosperity českého národa a vlastně i větší části Evropy v době osvícené vlády Karla IV. vystřídala doba nepokojů , nestability a myšlenkové revoluce vyprovokované současnými událostmi.
Dostáváme se totiž k období, charakterisovanému úvodními slovy tohoto sedmého zastavení – totiž k období husitství, které je - pro českou národní identitu – do značné míry určující – a to i přes ne docela souhlasné názory, které na tuto dobu občané republiky dnes mají.
Ať už to bylo jakkoliv, musíme toto období hodnotit jako období obrovské duševní revoluce, která změnila nazírání na svět a úlohu člověka v něm – a jako takovou ji také hodnotili i nejvýznamnější mozky moderního světa - Palacký, Masaryk, v posledním čísle Souzvuků jste se mohli přesvědčit i o názorech, přicházejících z nečeského světa. Jan Hus a jeho následovníci, husité předběhli o sto let velké reformátory Luthera a Kalvína, zanechali nám důvěru ve vlastní sílu! Vzpomeňme na Masarykova slova, že důležitější a silnější než kdovíjaké zbraně a přesila, je víra v pravdu, odvaha ji bránit, poslouchat více svoje svědomí než rozkazy, které odporují zdravému rozumu!
Není určitě náhodou, že velkou část velkých sokolských událostí současnoti většinou doprovází melodie husitského chorálu – jeho druhá zpívaná sloka končí slovy: „a před nepřáteli neutíkejte!“

(Jen tak mimochodem – autorství této písně dlouho nebylo známé. Po objevení tzv. Jistebnického kancionálu v roce 1872 lze předpokládat, že autorem byl kněz Jan Čapek z Klatov. Jako první tuto myšlenku vyslovil roku 1913 Zdeněk Nejedlý).

Zastavení 7. – „Ktož jsú Boží bojovníci...“

Moderní historiografie často nazývá husitskou revoluci *„revolucí před revolucemi“!* Byla to skutečně první velká světová historická revoluce, která začala roku 1419 tzv. pražskou defenestrací. 30. července toho roku se totiž dav vedený kazatelem od Panny Marie Sněžné Janem Želivským dožadoval před Novoměstskou radnicí propuštění uvězněných husitů. Po odmítnutí tohoto požadavku rebelové vnikli na radnici a vyházeli radní i purkmistra okny. Krále Václava IV. z toho ranila mrtvice a po několika týdnech – 16. srpna – zemřel. Jeho nástupcem se měl stát jeho bratr, syn Karla IV. a Elišky (Alžběty) Pomořanské, Zikmund. Ten byl však pro většinu obyvatel nepřijatelný – Husova cesta do Kostnice a jeho upálení bylo ještě příliš živé a velká část viny byla přičítána právě Zikmundovi.

Příčiny revolučního výbuchu způsobené nespokojeností se současnými poměry je nutno hledat již na konci období vlády Karla IV. – zemědělská produkce dosáhla hranice svých možností, morové epidemie a nedostatek potravy vykonaly své. Založení pražské univerzity mělo obrovský kulturní význam, ale po Kutnohorském dekretu odešli cizí mistři a studenti z Prahy – pomalu, ale jistě se zvětšovala kulturní izolace českých zemí. Zároveň vznikalo neúnosné napětí i uvnitř církve, někteří kazatelé otevřeně poukazovali na potřebu reformy – církev se už totiž skutečně vzdálila svým původním ideálům a chování jejích představitelů také neodpovídalo jejich vlastnímu učení.

Místem teologicko – filosofického boje se stala pražská univerzita, kam – přičiněním Jeronýma Pražského - pronikly myšlenky anglického mistra Johna Wiklefa. Čeští mistři v čele s Janem Husem měli nezanedbatelnou podporu Václava IV. Na výzvu papeže Řehoře XII. sice shromáždění 20. května 1408 některé Wiklefovy myšlenky odsoudilo, ale zároveň dalo najevo, že pokud jsou tyto myšlenky chápány správně a v souvislostech, rozhodně je nelze považovat za kacířské.

Bohužel, Václav IV. nebyl Karel a nedokázal úspěšně překonat spory, které se kupily a které bylo nutno řešit. Uvalení klatby na Jana Husa v roce 1412 situaci spíš zhoršilo a zvětšovalo odpor kališnických kazatelů.

Naprostá většina kazatelů (Jan Hus, Jeroným Pražský, Jakoubek ze Stříbra) zůstávala pevně zakotvena v Bibli. Současný řád chtěli vylepšit, ale naprosto neuvažovali o nějakém odtržení od současné církve, naopak jejich cílem byl návrat k církvi sjednocené. Svorně hlásali, že poddaní mají své autority poslouchat, ale pouze tehdy, pokud jejich rozhodnutí nestojí proti Boží vůli. Nesmiřitelně se však stavěli k prodeji odpustků, při jejichž prodeji v roce 1412 propukly v Praze pouliční bouře. Husitské myšlenky se šířily z měst na venkov. V této situaci byl na Zikmundův popud svolán kostnický koncil, jehož hlavním cílem bylo konečné zúčtování s papežským schizmatem (v té době existovali tři papeži!!) Na druhém místě programu byla reforma církve – proto byl na koncil povolán i Jan Hus. Ten se ovšem už předem vyjádřil velmi ostře – papeže prohlásil za Antikrista a žádal, aby byl o svých chybách poučen z Písma, jinak odmítal své učení odvolat. A tak 6. července 1415 byl v Kostnici upálen a jeho popel byl smeten do Rýna. O rok později se situace opakovala – viníkem, upáleným na stejném místě byl tentokrát Husův přítel Jeroným Pražský.

Domněnka, že smrtí těchto „kacířů“ bude problém vyřešen, se ukázala jako lichá. Naopak – Češi začali Husa uctívat jako mučedníka za pravdu – co následovalo, víme dobře. Zikmund odmítl požadavky české – katolické i husitské šlechty, které mu měly otevřít cestu k trůnu – začal se tedy připravovat na křížovou výpravu proti husitským Čechám.

Husité, neboli kališníci (symbolem se stalo přijímání Paně pod obojí způsobou!) se, bohužel, začali rozdělovat do několika odlišných proudů. Nejradikálnější byli Táboři. Své jméno odvozovali od města, které založili na strategicky výhodném ostrohu nad řekou Lužnicí – chtěli žít podle přikázání Bible, neuznávali společenské ani ekonomické rozdíly mezi lidmi, veškerý svůj majetek vkládali do společného vlastnictví. V jejich čele stáli čtyři hejtmané – jedním z nich byl Jan Žižka. Byl geniálním stratégem s obrovskými zkušenostmi, dokázal vítězit i nad přesilou nepřátel.
Tak se také stalo v prvním velkém střetnutí s křižáky v jižních Čechách u Sudoměře. Některá místa mají zvláštní charisma, které působí po tolika letech i dnes. Sudoměř k nim patří. Už když jdete od silnice po úzké cestě na březích rybníka, dolehne na vás dávná zkušenost – v první řadě nemůžete uvěřit, že právě tady, na maličkém ostrůvku pevné půdy mezi třemi rybníky, dokázal Žižka odolávat a zahnat na útěk dva tisíce křižáků. Podle zprávy z Husitské kroniky Vavřince z Březové měl k disposici asi 400 pěšáků (mezi nimi však byly i ženy a děti), 12 bojových vozů a 9 jezdců. Spojencem však byla dobrá znalost terénu a možnost najít si vhodné místo pro bitvu. Pomohlo i to , že rybník Škaredý byl vypuštěn a „železní pánové“ na koních byli příliš těžcí a bahno vypuštěného rybníka jim bránilo v pohybu.
Dnes vévodí celé vyvýšenině mezi rybníky mohutná postava Jana Žižky s palcátem v ruce. Je tvořena pouze na hrubo opracovanými kameny – a přece nikdo nemůže pochybovat o tom, kdo vévodí dnes už tiché, malebné krajině – jen vítr hraje drobnými vlnkami na vodní hladině rybníků, tichých svědků dávné a stále živé minulosti.

Společným programem husitů se staly *čtyři artikuly pražské.*

1) **Přijímání pod obojí způsobou (chléb a víno z kalicha)**
2) **Svoboda kázání slova Božího**
3) **Církev zbavená majetku a světské moci**
4) **Trestání smrtelných hříchů bez rozdílu postavení hříšníků**

Splnění těchto požadavků bylo podmínkou kališnické šlechty pro přijetí Zikmunda za krále. Ten samozřejmě nesouhlasil a přitáhl v čele křižáckého vojska do Prahy, kde obsadil Hrad a Vyšehrad. Pokus o obsazení strategicky důležitého Vítkova ovšem Zikmundovi nevyšel – v bitvě na Vítkově byl na hlavu poražen spojenými vojsky Pražanů a Táborů a Zikmundova vojska se nakonec musela stáhnout i z těch částí Prahy, kde ještě zbyla. Na jaře 1421 převzali husité kontrolu nad většinou královských a velkých poddanským měst a tato města se pak stala základem pražského svazu.

V červnu téhož roku se sešel sněm v Čáslavi, kde všichni zúčastnění přijali čtyři artikuly pražské jako základ svého programu a odmítli Zikmunda jako svého krále.
Boje mezi kališníky a katolickými křižáky pokračovaly, Táboři si dokonce dokázali udělat pořádek i mezi ultraradikálními sektami. Bohužel, neustále se projevovaly neshody mezi jednotlivými husitskými směry, takže nakonec Žižka dokonce opustil Tábor a odešel se svými věrnými do východních Čech, kde vytvořil nový svaz. Na podzim roku 1423 se spojili umírnění kališníci s katolickou šlechtou a vytvořili svatohavelskou koalici, ale v červnu 1424 byli Žižkou poraženi v bitvě u Malešova. Jednání o míru bylo zakončeno tzv. libeňskou smlouvou a zdickými úmluvami. Během tažení na Moravu však 11. října 1424 Jan Žižka zemřel.
Nesvornost mezi jednotlivými skupinami husitů pokračovala, zdické dohody byly porušeny a pražský svaz a Žižkovi sirotci proti sobě vystoupili, na štěstí Jan Hvězda, řečený Bzdinka, který stál po Žižkově smrti v čele táborského i východočeského svazu se stal nejvyšším hejtmanem v říjnu 1425 a dokázal dojít k dohodě se svazem pražským. Do popředí se dostával i poslední velký husitský svaz žatecko – lounský v jehož čele stál Jakoubek z Vřesovic. 16. června 1426 v bitvě Na Běháni (u Ústí nad Labem) spojené husitské svazy porazily další křižáckou výpravu, složenou ze saských, duryńských a míšeńských bojovníků. V Praze mezitím došlo k dalšímu převratu, umírnění kněží byli vyhnáni a do čela pražského duchovenstva byl zvolen Jan Rokycana – což znamenalo spojení s radikálními husitskými svazy.
V létech 1427 – 31 se vytvořila určitá mocenská stabilita v součinnosti všech husitských svazů. Od roku 1426 stál v čele táborského svazu kněz Prokop Holý, představitelem východočeského svazu byl stále kněz Ambrožek. Kromě výrazného náboženského zaměření se do popředí dostává také vojenská síla – v čele polních vojsk stáli hejtmani a nad nimi nejvyšší hejtman. Katolická šlechta nedokázala vzdorovat husitským spojencům, snad s výjimkou panství Oldřicha II. z Rožmberka. V té době se husité vydávali na tzv. „rejsy“ neboli „spanilé jízdy“ do sousedních zemí.
Roku 1427 vpadla na naše území třetí křižácká výprava vedená braniborským markrabětem Fridrichem. V srpnu 1427 křížáci přitáhli ke Stříbru, kde však zpanikařili a před husitským vojskem se rozutekli. Čtvrtá křižácká výprava pod taktovkou papeže Martina V. a po jeho smrti Evžena IV. vtrhla do Čech v srpnu 1431. Oblehli Domažlice, ale opět se rozutekli – podle legendy v okamžiku, kdy zaslechli hřmot blížících se vojenských vozů a zpěv husitského chorálu „ Ktož jsú boží bojovníci..“
Porážky křížových výprav a jejich totální neúspěch přiměl kardinály a především hlavního předsedatele koncilu v Basileji Giuliana Cesariniho k jednání s husity. Husitskému poselstvou složenému z duchovních i světských zástupců všech svazů se však na jednání v Basileji v lednu až dubnu 1433 nepodařilo prosadit požadavek uznání čtyř artikulů pražských v celé Evropě. V jednání se však pokračovalo v Praze v červnu 1433 na tzv. Svatotrojickém sněmu – husité se zde spokojili s s uznáním artikulí pro české země.
S husitskou delegací vracející se z koncilu, přijelo i jeho poselstvo. Jenže zároveň docházelo ke značnému rozkolu v samotném husitském hnutí – největší překážkou k dosažení dohody byly nejradikálnější složky hnutí – jihočeského táborského a východočeského sirotčího. Ty totiž nebyly ochotny vyjít koncilu ani v nejmenším vstříc, kališnickému panstvu však naopak šlo o opevnění své pozice vůči radikálům. Země byla po řadě neúrodných roků vyčerpána a rozvrácena válkou, byl hlad a tak v roce 1433 při obléhání Plzně vznikaly nepokoje, napaden byl i Prokop Holý, který se pak uchýlil do Prahy. Selský lid sužovaný polními vojsky se začal odvracet od bratrstev, docházelo k žádostem o rozpuštění polních vojsk. Rozkol vyvrcholil na jaře 1434, kdy byla neúspěšně obléhána Plzeň a husitská pravice vedená nedávno zvoleným českým

správcem Alešem Vřešťovským se koaličně spojila s katolíky a vytvořila tzv. „panskou jednotu“, ke které se připojilo i Staré Město pražské a bezprostředně na to bylo dobyto i Nové Město, Prokop Holý musel utéci z Prahy.
Spojená bratrská vojska odtáhla od Plzně a s protivníkem – „panskou jednotou“ se setkala 30. května 1434, kdy byla poražena v bitvě u Lipan. Tak Češi dokázali to, co léta nedokázala vojska křižáků. Polní vojska ztratila na svém významu, byla uzavřena dohoda s koncilem a Zikmundem Lucemburským. Základní listinou se stala upravená kompaktáta, která byla slavnostně vyhlášena 5. července 1436 v Jihlavě.

Přes všechny hrůzy a ukrutnosti, kterými byla dobu husitská poznamenána – je nutno si uvědomit, že to byla doba, kdy český národ stál v čele myšlenkového pokroku – husitský myšlenkový odkaz obohatil reformní část Evropy. Když po sobě právě napsanou stať čtu, znovu si uvědomuji, že je velmi lehké zopakovat všechny významné události určité doby, vyjmenovat jednotlivé bitvy – ale vyjádřit to, co husitství znamenalo pro národ a jeho pozdější příští, je daleko obtížnější. Existuje hodně krásné literatury zaměřené tematicky na toto období, mnoho vědeckých zpracování, úvah, poznávání souvislostí, které osvětlují celou tu spletitou dobu. Nezmínila jsem se o aspektu sociálním, který hrál značnou úlohu při radikalizaci selských houfů, vynechala nový způsob válčení, který ohromil Evropu i ukrutnosti, které byly - typicky pro období pozdního středověku - páchány na obou stranách. Upadalo hospodářství, docházelo k ničení klášterů, obrazů a toho, čemu se dá říkat přepych, byl kladen důraz na prostý život podle Bible. Myšlenka se stala vůdčím elementem, který vedl husity do bojů za obranu pravdy, lidského bratrství a sounáležitosti, příklad Husův ukazoval cestu zdravého rozumu, svědomí a hrdému a nebojácnému postoji. Husité stáli osamoceni v boji proti tehdejší církvi, která byla vším jiným než nositelem mravnosti – o toleranci se mluvit nedá vůbec. Porážka u Lipan ještě ani zdaleka neznamenala konec.
„Když se kácí les, létají třísky!“ – slova starého přísloví dobře padnou na tuto dobu, přes všechno, co se nám dnes nemusí líbit, vyjadřují hlubokou lidovou moudrost. Třísek jistě bylo mnoho – a pořádných. Přesto zůstává husitská doba dobou, která nejvíce poznamenala naši národní identitu, navázaly na ni naše legie a její ideje se staly také idejemi při vzniku nového státu – Československé republiky. I když politické a sociální poměry v naší zemi i ve světě se podstatně změnily, je nutno si uvědomit, že tyto ideje platí i dnes a chceme-li v budoucnu slušně žít, nemůžeme je opomíjet!

Tábor byl založen na jaře roku 1420 husity a pojmenován podle hory Thabor u Nazaretu

Kaleidoskop

Srpen

Významná výročí, události, lidé...

Dva význační čeští umělci 19. století

Oba se shodou okolností narodili 1. srpna, ovšem mezi roky jejich narození leží plných 40 let. Starší byl malíř

***Jaroslav Čermák,* narozený roku 1830.**

Studoval v Praze, později v Antverpách, Nizozemí a ve Francii, kde byl žákem tehdy velmi známého malíře Louise Gallaita. Většinu života prožil ve Francii, kde také v mladém věku zemřel. Oblíbil si (a to není divu!!) poloostrov Bretaň vyčnívající do Atlantiku, v pobřežním městečku Roscoff si dokonce zakoupil dům, nazýval ho „Chaloupka“.

Kromě maleb z této oblasti – jsou to různé mariny a venkovská zátiší, měl blízko k historickým námětům především z oblasti jižních Slovanů i naší národní historie. Tyto obrazy, většinou romantické, ale i realistické zobrazují některé historické události – na př. „Husité bránící průsmyk“, „Po bitvě na Bílé Hoře“, nebo charakteristické typy – „Zajaté Černohorky“, „Raněný Černohorec“ , „Dalmatská svatba“, velmi známý je „Únos odalisky“.

Známé jsou i Čermákovy podobizny – na př. „Jan Evangelista Purkyně“ nebo portrét Čermákovy životní lásky paní Hippolity Gaillatové

Jeho obrazy jsou plné vzruchu, budí pozornost nejen svými náměty, ale i vášnivostí a citlivým zpracováním.

Přiznám se, že po přečtení Kožíkova životopisu jsem v Roscoffu po Čermákově „chaloupce“ pátrala a myslím, že jsme ji skutečně našli. Bohužel však není nijak označena a povědomí o tomto významném českém malíři není ani v Čechách příliš silné.

Husité průsmyk bránící

Černohorka

Pravděpodobně známějším je jméno o 40 let mladšího sochaře, který svým dílem zasahuje do století dvacátého. Je to sochař

Ladislav Šaloun (1. VIII. 1870 – 18. X. 1946)

Je dnes právem považován za tvůrce moderního českého sochařství, v jeho díle se odrážejí vlivy secese, ale také naturalismu a realismu.
Studoval na Umělecko- průmyslové škole v Praze, soukromě i u sochaře Bohuslava Schnircha („trigy“ na střeše Národního divadla). Byl silně obvlivněn J. V. Myslbekem a francouzským Augustem Rodinem. Byl přítelem dalších významných osobností – sochaře Suchardy a Bílka, houslisty Kociána.
Věnoval se především monumentální plastice, jeho náměty a vzory však většinou zpracovávali jiní sochaři a kameníci, případně byly odlity do bronzu. Často se věnoval sochařské výzdobě architektury, průmyslovému designu (šperky, dózy, lampy) i knižní grafice. Spolupracoval s malířem Ant. Slavíčkem a stal se učitelem na Umprum v Praze.
Spolupracoval na sochařské výzdobě významných budov – secesní budově Obecního domu, Wilsonovu nádraží, budově pojišťovny na Národní třídě, Průmyslové bance v Hradci Králové a mnoha dalších.
Zpracovával i fantastické a pohádkové náměty – známý je jeho „Krakonoš“ v Hořicích nebo „Rabi Low s dívkou“ na Nové radnici na Mariánském náměstí v Praze.
Daleko nejznámější jsou však jeho monumentální sochy – monumentální nejen svými rozměry, ale monumentálními náměty. Snad největší a nejpůsobivější je Husovo sousoší, které dominuje Staroměstskému náměstí v Praze (toto sousoší je pouze jedním ze tří jeho pomníků Mistra Jana), vytvořil tři pomníky našeho prvního prezidenta T.G. Masaryka, Jana Amose Komenského v Mladé Boleslavi, bustu M. R. Štefánika, sochu Bedřicha Smetany, Ant. Dvořáka a – pro nás nejznámější sochu Miroslava Tyrše s kordem v ruce. Klidně stojí na nádvoří Tyršova domu – jako by se připravoval na zápas, který musí přijít.

„Moudrost je rovnováha mezi citem a rozumem!“

(Indické přísloví)

„Ideál je v tobě samém. Překážky k jeho dosažení jsou – také v tobě!“

(Carlyle)

Ropa !!!

Surovina, která do značné míry ovlivňuje světovou politiku. Na maličkém území na samém okraji Arabského poloostrova, na břehu Perského zálivu leží jeden z nejbohatších států, na jehož území se nachází asi 8 – 9 % světových zásob -

Kuvajt ! Irácká agrese 2. srpna 1990.

Povrch tvoří rovina pokrytá pískem, vody je nepatrné množství, je to bezútěšná solná poušť, řeky neexistují. Nejvyšším bodem krajiny je nezajímavý bezejmenný bod 306m n.m. Teplota se pohybuje mezi 13 stupni – v lednu, až 35 stupní Celsia v červenci. Obyvatelstvo tvoří z 80 % Arabové, z toho je pouze necelá polovina narozená přímo v Kuvajtu, ostatní jsou přistěhovalci. Rodilí Kuvajťané požívají mnoho různých výhod, na př. veškeré vzdělání mají zadarmo.

Území bylo osídleno tisíce let před naším letopočtem, v 18. století sem přišli osadníci z Arabského poloostrova. Byl mezi nimi i rok Sabaků, který stojí dodnes v čele státu, formou vlády je umírněná monarchie.

Hospodářství původně vyplývalo z obchodu a lovu perel (zpracování i vývoz). Jakmile ovšem došlo k objevení ropy, vše se změnilo. Na konci 19. století se příznivě vyvíjely vztahy s velkou Britanií, v roce 1899 se Kuvajt stal britským protektorátem. Ropa bylo objevena r. 1930, ale teprve v r. 45 se začala vyvážet a z Kuvajtu byl rázem jeden z nejbohatších států světa. Roku 1961 byla vyhlášena samostatnost pod oficielním jménem „Stát Kuvajt“. V Irácko –iránské válce podporovali Irák, ale vztahy mezi oběma zeměmi se po válce zhošily, až r. 1990 Iráčané Kuvajt obsadili a prohlásili ho za své území. Následovaly kruté boje, bylo zapáleno 749 ropných vrtů, obrovské škody. V 70 – 80 létech minulého století byl Kuvajt – pokud se týče bohatství - suverénně na prvním místě na světě, po válce, vzhledem k obrovským škodám, klesl až na čtvrté místo. Býval centrem obchodu, obrovským překladiště zboží pro země Perského zálivu, dnes je jeho poloha důvodem, proč sem nadnárodní společnosti investují daleko méně.

Okupace Kuvajtu Irákem byla chápána celým světem jako invaze na cizí území a vzbudila nevoli civilizovaného světa. Velmi aktivně se při vyhnání iráckých vojsk ze země angažovalo USA a jeho vojáci, nasazení do této války.

O válce v Kuvajtu víme - jako její současníci - poměrně hodně, přiznám se ovšem, že jsem nevěděla (a čtenáři na tom asi budou podobně!!), že toto území je útočištěm tažného ptactva a válka a především stoupající teplota vlivem hořících pramenů ovlivnila jeho stěhování a způsobila značné ekologické škody.

„Bože, co jsme to udělali?“

Válka v Evropě po šesti letech konečně skončila, fanatické Japonsko se však stále nemíní vzdát, každým dnem jejich zatrvzelost platí životem tisíce mladých mužů na obou stranách fronty. Boje v Tichomoří naprosto neustávají, na ostrovech Iwo Jima a Okinawa se Japonci bijí do posledního muže, předpokládané ukončení války obsazením japonských ostrovů bude vyžadovat další zbytečný kontingent nešťastníků, podle dosavadních zkušeností se to odhaduje na dalších 1 a půl až 4 miliony vojáků, na japonské straně se předpokládají ztráty až 10 milionů lidí – a to vše naprosto zbytečně. Německo (včetně svých bývalých spojenců) je definitivně poraženo, všichni mají války plné zuby. Jen Japonci nemíní kapizulovat.

A tak se stále více obrací pozornost amerického velení k tajným laboratořím v Los Alamos, kde se připravuje nejstrašnější zbraň, jaká kdy byla použita. S její výrobou začal v podstatě sám Hitler ještě v roce 1939, obavy, že by se k takové zbrani mohl

dostat jako první, podmínily horečné zbrojení i na druhé straně konfliktu. Na jaře 1945 byly práce v podstatě hotovy, zbraň byla připravena. Vidina dalších mrtvých amerických vojáků padlých v naprosto zbytečných bitvách na Japonských ostrovech, byla horší než riziko použití nové zbraně, vyzkoušené už 16. července. Už při tomto zkušebním testu nebylo jasné ani samotným vědcům, jaké budou následky výbuchu. Nemyslím si, že rozhodování mezi obětováním nevinných mladých vojáků USA a zfanatizovanou Japonskou říší bylo jednoduché. Docela určitě ne! Jenže i ve válce platí, že je bližší košile než kabát...

Výbor vedený šéfem projektu Oppenheimerem typoval nejvhodnější cíle útoku. Mělo to být některé z málo poškozených a dostatečně velkých měst – typovala se Hirošima, Kjóto, Jokahoma... 6. srpna došlo k historickému útoku, který byl, samozřejmě, úspěšný, ale otevřel bránu k hrůzám„ které svět ještě neviděl a nezažil. Operace byla nazvána krycím jménem Enola Gay, bomba byla označována jako „Little Boy" – to je „chlapeček". Počasí vyhovovalo a tak se přiblížil čas, kdy se jméno Hirošima mělo stát neexistujícím městem. „Chlapeček" vybuchl asi 600 metrů nad zemí, tlaková vlna a obrovský žár naprosto vymazaly centrum města a území půl druhého kilometru od epicentra. Na místě zemřelo 70 – 80 tisíc lidí, ti, kteří přežili si nesli následky do konce života, nemluvě o radioaktivitě, která zabíjela v následujících letech. Z vojenského hlediska to byl naprostý úspěch, zápis v deníku šéfa útoku Paula Tibbetse začíná slovy uvedenými v úvodu tohoto článku. Pak následuje věta:" I kdybych žil sto let, na těchhle pár minut nikdy nezapomenu..."

Svět byl v šoku, jednak z hrůzy, kterou výbuch vyvolal, jednak z překvapení, že ani teď' japonský císař nemínil dávno prohranou válku vzdát. Teprve druhý výbuch 9. srpna, kdy bylo vymazáno z mapy město Nagasaki (bomba se tentokrát jmenovala „Fat man" to je „Tlouštík"), současně s vyhlášením války Japonsku Sovětským svazem a zahájením velké ofensivy do Číny a Koreje, přivedlo Japonce k rozumu.

14. srpna 1945 Japonsko bezpodmínečně kapitulovalo – šestileté zabíjení bylo u konce. Dnes, kdy se opět haraší zbraněmi v různých koutech světa, se nesmíme pouze ptát: „Copak to nikdy neskončí?" – ale všichni stát na stráži, aby se válečné šílenství už neopakovalo.

„....bratříčku, zavírej vrátka!"

V druhém loňském prázdninovém čísle jsem se věnovala 21. srpnu 1968 podrobně, je tam dokonce uvedena i chronologie jednotlivých událostí tak, jak probíhaly v těchto osudných dnech. Nemíním loňský článek interpretovat znovu, ale minout tohle datum také nejde. Je to jedna z historických událostí, která měla v následujících létech obrovský vliv nejen na politickou, kuturní i sociální situaci v zemi, ale silně zapůsobila i na nazírání na svět, celkovou morální orientaci obyvatel – způsobila přesně to, co si tehdejší mocipáni závislí na Moskvě nepřáli – totiž hluboký odpor naprosté většiny obyvatelstva – bez ohledu na sankce, které společnost držely jakž takž v klidu. Zároveň nedovedly zabránit existenci disentu a šíření myšlenek demokratizace společnosti a snahu o obecné uvolnění poměrů.

Často později používaný název pro začátek roku zněl „pražské jaro" , což mělo své odůvodnění a odkazuje nás na tzv. „jaro národů", což je vlastně emotivní název odvozený od názvu revolučního roku 1848. Začalo to vlastně už v prosinci 1967 na zasedání Ústředního výboru strany, 6. ledna 1968 se stal hlavou strany – prvním tajemníkem - Alexandr Dubček a v podstatě končilo vstupem vojsk Varšavské smlouvy

na území Československa. Tím okamžikem padly všechny představy o uvolnění republiky ze sovětské nadvlády a vymoženosti pražského jara – určitá demokracie, naděje na lepší život podle vlastních představ každého z nás, liberalizace kultury, obnovení činnosti spolků jako byl Sokol a Junák, možnost cestování – o tom všem jsme si v následujícím krutém období normalizace mohli zase jenom nechat zdát.
Okupační armády se s námi nijak nemazlily – národ se mohl opět přesvědčit, že rozhoduje síla a moc, že sliby a závazky pěti zahraničních států, které byly vydány 3. srpna na jednání v Bratislavě o respektování národní suverenity a územní nedotknutelnosti republiky jsou pouze cáry papírů, nestydatých lží, že prostě všechno je pouze politická hra.
Když časně ráno 21. srpna překročili cizí vojáci hranice a letadla těžce naložená vojenským materiálem a sovětskými „specialisty" začala přistávat v Ruzyni, mnozí z probouzejících se obyvatel státu vůbec nechápali, co se stalo. I když v posledních týdnech a měsících napětí mezi Moskvou a Prahou houstlo, v podstatě nikdo nevěřil v možnost vojenské okupace. Že se sovětskému vedení nedá věřit, to jsme věděli – ale přesto stále ještě existovala představa slovanské vzájemnosti, tak známá z obrozenecké doby, lidé si ještě dobře pamatovali poslední světovou válku a podíl sovětské armády na vítězství.
Zbývala ještě jiskra naděje, že to vnější svět tak nenechá – W. Churchill přerušil dovolenou, prezident Johnson svolal do Washingtonu vojenskou radu, která se měla zabývat záležitostí Československa, protestovaly komunistické strany jednotlivých evropských států, pro které tato okupace znamenala tvrdou skutečnost a měla téměř likvidační charakter.
Byli jsme bláhoví. Stejně jako nás západní mocnosti nechaly kdysi - přes všechny danné záruky - Hitlerovi, opět se nic nestalo. Západ zase rozhodl o nás bez nás, když odmítl zasáhnout do rozdělení zón vlivu v hranicích určených po ukončení druhé světové války, při čemž všichni museli vědět, že politika usmiřování za každou cenu z doby Mnichova nepřinesla nic dobrého. Existují totiž hranice, za které se jít nedá – jenže mezinárodní kapitál, politická moc bývají, bohužel, většinou silnější než morálka, slušnost a spolehlivost.
Dnes by nás mělo zajímat, jak a jestli vůbec jsme se poučili. Když vezmete do ruky noviny, které soustavně podlézají Rusům i Američanům a především Evropské unii, která rozhodně neplní svou úlohu, tak jak jsme doufali, tak se zdá, že to s tím poučením není nic moc. Jenže čas letí – je důvod k obavám z budoucnosti, bohužel! A to je víc než 70 let po druhé světové válce a 27 let od rozpadu socialistického světa – žijeme zdánlivě v mírném blahobytu, ale v morálním vakuu – a to nemůže dlouho vydržet!

Když udeří hurikán....

Jmenoval se Katrina a udeřil v oblasti Mexického zálivu, kde jsou mezi červnem a listopadem hurikány častým zjevem. 23. srpna 2005 meteorologové vydali první varování, ale nikoho ani nenapadlo, že se z ohlášené tropické bouře vyvine nejničivější hurikán, který kdy Amerika poznala.
Udeřila 26. srpna – brala střechy, porážela sloupy, rvala stromy ze země – když opustila jižní část poloostrova Florida, zanechala za sebou dva miliony lidí bez elektrického proudu a 14 mrtvých. Hurikán se stěhoval nad Mexický záliv, dosáhl nevyššího pátého stupně škály, pobřežní státy Mississippi a Lousiana vyhlásily stav ohrožení. Asi 80 % lidí uposlechlo výzvy k evakuaci a skutečně odjelo, dokud byl čas.

Ke katastrofě došlo ve dnech 28. – 30. srpna a nejvíce postiženo bylo jedno z nejkrásnějších a nejstarších měst USA, které postavili na začátku 18. století Francouzi! New Orleans! Žije tam přes tři miliony obyvatel, asi tři čtvrtiny města leží na území pod úrovní moře a jezera Pontchatrain. Město sice bylo chráněno více než 2000 kilometry hrází, ale ty už byly zastaralé a rozhodně nebyly projektovány a postaveny na hurikán takové síly, jako měla Katrina.

New Orleans je centrem amerického jihu, reprezentuje vše, o čem jste četli nebo můžete číst na příklad v letitém bestseleru „Jih proti severu“, případně dalších knihách. New Orleans je v nich vykreslen jako trochu ospalé město stojící na vodě, zvučící dobrým jazzem na všech možných i nemožných místech, se starými domy zdobenými kovovými balkony a balustrádami, spoustou vykřičených podniků, barů a karnevalů. Už samotná jízda autobusem přes jezero Pontchatrain byla pro mne kdysi zážitkem, stejně jako toulání uličkami Francouzské čtvrti, návštěva na pravé jižanské farmě a projížďka lodí mezi četnými kanály, obklopenými starými stromy, bzučícím hmyzem a krokodýly. Tohle vše padlo za oběť rozzuřenému živlu.

Hurikán v plné síle zde udeřil v pondělí 29. srpna ráno. Vichr rozbíjel a kácel všechno, co mu stálo v cestě. Tropický liják zvedl hladinu vody, hráze nevydržely, voda zatopila asi tři čtvrtiny města – vystoupala až do výše sedmi metrů. Třicátého definitivně povolila hráz jezera Pontchatrain – město jazzové hudby bylo v podstatě ztraceno. Hurikán se pak stáhl nad moře a pomalu se utišil.

Katastrofa však přetrvávala. I když spousta obyvatel město včas opustila, v zatopených oblastech se nacházely tisíce lidí bez vody a jídla, často na střechách a dokonce i na silně poškozeném krytém stadionu Superdome. Lidé věznění vodou neměli lékařské ošetření, vzájemně o sobě nemohli dát vědět, bylo pouze otázkou času, kdy se začnou rozmáhat nemoci – a rabování. Nejdřív si lidé brali v obchodech vodu a potraviny, což bylo pochopitelné a jinak to nešlo. Horší byl však vznik nebezpečných gangů, které vykrádaly evakuované domy, ostatně byl to právě New Orleans, který byl i v době klidu značně nebezpečným městem, kde kvetla zločinnost. Ke zklidnění došlo trprve po nástupu téměř 50 tisíců příslušníků armády a Národní gardy. Začala organizovaná záchrana těch, kteří byli stále v kritické situaci, svou povinnost začali vykonávat zdravotníci, obyvatelstvo bylo evakuováno. Armáda měla povoleno v případě potřeby použít i zbraně.

Lidé a život se do postiženého města začali vracet někdy koncem září. Podle oficiálních pramenů si Katrina vyžádala 1836 lidských životů, stovky lidí jsou dodnes pohřešovány. Hráze musely být opraveny , voda odčerpána – to trvala až do října. Bylo zničeno 350 tisíc budov, celkové škody se odhadují na více než 100 milionů dolarů.

Několik let po hurikánu jsem byla opět na cestách po Spojených státech a New Orleans mne zase neodolatelně přitahoval. V té době už byly nejhorší škody napraveny, ale město získalo opět pověst města nebezpečného s velkou zločinností, přesto bych to byla ale riskla. Jenže jsem musela rukoudáním slíbit svému bratrovi, který nad mým osamělým putováním nikdy příliš nejásal, že se New Orleansu zdaleka vyhnu, tentýž slib na mně vymámila ještě sestra Cohenová, u které jsem pár dní u Mexického zálivu bydlela. Asi to bylo skutečně nebezpečné, škoda, už se tam asi znovu nepodívám.

Přes to doufám, že dnes už zase hrají na ulicích a v zákoutích města osamělí muzikanti i malé i větší kapely, z obchodů voní káva a smažící se koblihy, krokodýlové se už dávno stáhli do špatně prostupné spleti kanálů a vodních ploch a lidé radostně korzují po ulicích, doufám, že duch Nex Orleansu se neztratil a město znovu žije.

„Člověk nesmí ztrácet naději, ztratit naději je totéž, jako zemřít dvacetpět let před svou smrtí!“ **(Ilja Erenburg)**

Září

Vděčná vzpomínka na bratry Preslovy

Ve vysílání Českého rozhlasu Dvojka se posluchač setkává s pořadem Slovo nad zlato. Je věnován nejrůznějším otázkám našeho jazyka. Každý pořad končí výzvou, aby posluchači navrhli pro určitý výraz nečeského původu slovo domácí. Jsou to však většinou slova zaběhnutá, která se používají již dlouho. Jde tedy jen vlastně o vtipnou hru, která nic nezmění. Něco jiného bylo, když po roce 1989 zaplavil češtinu v nejrůznějších oborech, ale nakonec i v praktické oblasti denního života, velký příliv anglicismů. Tehdy naše odborná jazykovědná instituce promarnila příležitost, aby alespoň pro ty nejpoužívanější výrazy našla české, které by plně vystihly obsah cizích. Znamenalo to ovšem dosáhnout různými cestami jejich přijetí a používání. Navíc se zbytečně opustila původní domácí slova a nahradila cizími, jako například místo schůze je dnes meeting, místo rozpočet se často užívá budget, místo tiskové konference breefing. Tato dnešní skutečnost vyvolává vzpomínku na bratry Preslovy, kteří se zasloužili o počeštění terminologie mnoha oborů. Začátkem 19. století se o věcech odborných hovořilo hlavně latinsky a německy a to proto, že české výrazy chyběly. Bratři Preslové dokázali, že není nutné se vzdávat. Rodina pracovitého špendlíkáře stačila vychovat šest dětí a dvěma nejmladším poskytnout vysokoškolské vzdělání. Předposlední syn Jan Svatopluk se narodil 4. září 1791, studoval na pražské Karlo-Ferdinandově univerzitě medicínu a přírodní vědy a byl na ní roku 1820 jmenován profesorem. Vydával odborné spisy, v nichž zaváděl české odborné názvy pro rostliny, živočichy a nerosty. Z jeho dílny uveďme například tato slova: bledule, kopretina, šeřík, klokan, dikobraz, kyslík, vodík, uhlík, sodík, draslík, hořčík, vápník, nerost, živec atd. Byl jedním ze spoluzakladatelů pozdějšího Národního muzea a Matice české. V revolučním roce 1848 se stal poslancem Říšského sněmu. Jeho mladší bratr Karel Bořivoj nastoupil podobnou životní dráhu. Po vystudování lékařské fakulty a pobytu v Itálii se vrátil do Prahy, kde se stal kustodem zoologických a botanických sbírek tehdejšího Vlasteneckého muzea. Karel Bořivoj se podílel zejména na botanické práci svého bratra a prováděl výzkumy i v zahraničí. Společným dílem bratří byla Flora Čechica, v níž jde o první dokončený systematický popis rostlinstva Čech. Mezi zájmy Jana Svatopluka bylo vědecké názvosloví na jednom z prvních míst. Z jeho nesčetných prací jmenujme první českou učebnici zoologie, průkopnickou publikaci o nerostech a vydání Chemie zkusné či Rostlináře popisujícího pravidla tvoření odborných botanických názvů v českém jazyce. Vrcholem vědecké práce Svatopluka Presla bylo v roce 1821 založení časopisu Krok s podtitulkem Weřegný spis wšenaučný pro vzdělance národu česko-slowanského. Přispíval do něj i Jan Evangelista Purkyně, který jej po zániku nahradil časopisem Živa vycházejícím do dnešních dnů. Jan Svatopluk zemřel 8. dubna 1849 a jeho bratr Bořivoj 2. října 1852. Jsou pochováni na Vyšehradském hřbitově a na náhrobku hlásá latinský nápis jejich celoživotní heslo: Spojeni pouty přírody a vědy.

Marcela Hutarová
Vzpomínka na bratry Preslovy je uvedena nejen proto, že jeden z nich, Jan Svatopluk, se narodil 4. září, ale protože dnešní společnost není o výsledcích jejich činnosti dostatečně informována. Důležitý je nejen vědecký přínos a význam jejich práce, ale stať je zajímavá i po stránce vývoje češtiny jako spisovného jazyka a jejího používání – a dnešní době to není otázka zanedbatelná.

OH Mnichov - září 1972

Olympijské hry „vynalezli“ staří Řekové. Směli se jich zúčastnit pouze závodníci řeckých států a v době jejich konání byl vyhlášen všeobecný mít – ekecheiria. V tu dobu se zastavily války a nepřátelství mezi jednotlivými městskými státy a závodníci se do Olympeie mohli dostat i přes území nepřátelská, všude byli nedotknutelní a vítaní.
Ve starověku se tedy kvůli olympijským hrám odkládaly války, v současnosti se kvůli válkám odkládaly olympiády – případně se jich určitá část civilizovaného světa nemohla kvůli politickým poměrům zúčastnit. To, co se však stalo v roce 1972 v Mnichově, to přesáhlo veškerou míru....
Poslední olympiáda se v Německu konala pod taktovkou Adolfa Hitlera v létě 1936, byla dokonale zorganizované, tentokrát chtěli Němci představit svou zemi jako zemi přátelskou a otevřenou pro všechny. Snad proto bylo zabezpečení sportovců horší než bylo potřeba. V pět hodin ráno 5. září přelezlo palestinské komando převlečené za sportovce plot olympijské vesnice. Pomohli jim při tom nic netušící kanadští sportovci vracející se z flámu . Maskované komando se chystá vtrhnout do části obydlí izraelských sportovců, ale probudí rozhodčího řecko – římského zápasa Josefa Gutfreunda. Ten tělem zatarasí dveře a křikem probudí ostatní. Jednomu se podaří utéci, ostatní se marně snaží bránit. Teroristé se dostanou dovnitř, trenérovi zápasníků Moše Weinbergovi prostřelí tvář a donutí ho, aby je dovedl do další části obydlí izraelské delegace. Moše je dovede až do bytu č. 3 a namluví jim, že ve dvojce nikdo nebydlí. V čísle 3 bydlí zápasníci a vzpěrači, kteří by se snad mohli úspěšně bránit. Palestinci vedou rukojmí pod namířenými samopaly, přesto se Moše pokusí o obranu, jednoho srazí na zem a zaútočí na druhého. Je zastřelen, stejně jako vzpěrač Josef Romano, veterán šestidenní války. Palestinci teď mají 9 rukojmí a a žádají o propuštění 236 Palestinců vězněných v Izraeli a německých teroristů z tzv. Frakce Rudé armády – hrozí popravou rukojmí v poledne, nebude-li jim vyhověno.
To vše ohromilo světovou veřejnost, k údivu všech však olympijské hry pokračovaly a nebyly přerušeny. Podle očekávání izraelská premiérka Golda Meirová odmítla vyjednávat. Bylo jasné, že kdyby povolili jednou, budou vydíratelní kdekoliv a kdykoliv.
Bohužel, Němci udělali několik dalších základních chyb, první z nich bylo odmítnutí návrhu Goldy Meirové – poslání speciálního komanda vyškoleného pro tento typ akcí. Místo toho začali s teroristy vyjednávat, fakt, že se to stalo na jejich území a že bezpečnostní opatření nebyla dostatečná, je nutil nabídnout únoscům neomezenou sumu peněz, ministr vnitra Hans – Dietrich Genscher se dokonce nabídl sám výměnou za Izraelce. Jediným úspěchem bylo prodloužení doby ultimata do pěti hodin odpoledne, jinak bylo teroristy vše odmítnuto.
Chyby, kterých se dopustili organizátoři, byly evidentní. Jednak hry nebyly přerušeny a pokračovaly dál, ještě horší však bylo odmítnutí pomoci izraelského komanda, Německo v té době žádnou protiteroristickou skupinu nemělo a německá náhrada neměla žádný výcvik. Kromě toho celou událost vysílala televize, kterou měli únosci k disposici a tak byli dobře informováni. Další chybou byl předpoklad, že únosců je pouze pět – ve skutečnosti jich bylo devět.
Nový plán předpokládal převezení únosců i rukojmích na vojenské letiště nedaleko Mnichova, odkud budou moci odletět do Egypta. Posádku letadla a i veškerý personál na letišti však měli tvořit policisté a kolem bude rozmístěno pět odstřelovačů, na každého teroristu jeden. Jenomže Palestinců bylo devět!! Celá skupina byla odvezena helikoptérami skutečně na letiště – v té době už byl znám skutečný počet členů komanda, ale jednotka odstřelovačů o tom nebyla uvědoměna. Policisté připravení

v letadle se dohodli, že zásah je beznadějný a z letadla prostě utekli. Mezitím přiletěly helikoptéry s únosci i rukojmími a nešťastně přistály právě v přímé linii mezi odstřelovači. Teroristé zjistili, že letadlo je prázdné a ve stejnou dobu se jeden z odstřelovačů pokusil zasáhnout. Všechno bylo prozrazeno a jednotka dostala povel k zahájení palby. Boj trval neuvěřitelné dvě hodiny. Na konci zůstalo na ploše pět mrtvých teroristů, jeden německý policista. V momentu, kdy teroristům došlo, že se odtud nedostanou, postříleli rukojmí v jedné helikoptéře a druhou vyhodili se vším všudy do povětří. Izraelská výprava ztratila celkem 11 sportovců (dva z nich byli zasřeleni už ráno), trenérů a funkcionářů, tři zbylí útočníci se nakonec vzdali a byli zatčeni.

Tím skončila tragedie, jakou nikdo nepamatuje, ale příběh pokračuje odvetou Izraele – zjistili, že na masakru se podílelo víc než dvacet Palestinců a to byl cíl pro speciální komando, které bylo odhodláno útočníky zlikvidovat. Za šest neděl jiní palestinští teroristé unesli letadlo Lufthansy, přistáli s ním v Lybii a požadovali vydání těch tří zajatých teroristů z Mnichova. Německá vláda jim vyhověla, ovšem izraelský seznam viníků se zvětšil o další tři jména. Po celém světě se rozběhla akce „Boží hněv" a nového tisíciletí se dožil pouze jeden z útočníků. Zbývá pouze Džamal- al- Ghási – skrývá se někde v Africe – akce Boží hněv skončí teprve až bude ze světa odstraněn poslední útočník – k tomu se totiž zavázala izraelská vláda.

Lidská zloba nemá slitování – jak je vidět, dá se zneužít i akce jako jsou olympijské hry. Místo přátelského soutěžení násilí a smrt.

Zlo současnosti – terorismus

Dne už je možné všechno – řekli si lidé na celém světě, když viděli v televizi záznamy z naprosto neočekávaného provedení útoku na tzv. „dvojčata" v New Yorku a na budovu Pentagonu ve Washingtonu. Já osobně jsem si při prvním vysílání myslela, že se opět natáčí nějaký katastrofický film, realita však na nás všechny dopadla brzy.

New York, 11. září 2001 v 8:46 - obrovská rána – Boeing 763 společnosti American Airlaines se doslova „zapíchl" někde mezi 94. a 96. patrem budovy Světového obchodního centra, stodeseti patrových mrakodrapů, řečených „dvojčata". V jednom z nich jsem byla před několika lety na večeři. Seděli jsme přímo u okna a pod námi se pomalu rozsvěcovala světla jednoho z největších světových velkoměst. Byli jsme tak vysoko, že jsme mohli dokonce sledovat přelety letadel hluboko pod námi. Teď trčela z monumentální budovy část mohutného letadla, které už asi půl hodiny před tím přestalo komunikovat s leteckou kontrolou. Otřesný náraz proměnil budovu v peklo! Nikdo v letadle ani v místě nárazu nemohl přežít, ale začal boj o životy tisíců lidí uvnitř budovy.

O 16 minut později narazil další Boeing 767, tentokrát společnosti United Airlines do druhé, jižní věže – pohyboval se rychlostí 950 km za hodinu. Přibližně o půl hodiny později let 77 společnosti American Airlines, letící z Washingronu do Los Angeles také přestal komunikovat s řídícím střediskem, otočil se zpět k Washingtonu a zasáhl západní trakt Pentagonu. Uvnitř v tu chvíli bylo 18 tisíc lidí, z toho 125 na místě zahynulo.

Pokud jste někdy četli vynikajícně napsanou fikci tragedie dvou výškových budov („Skleněné peklo" a „Věž") , možná, že si alespoň trochu dokážete představit míru probuzené hrůzy. V Jižní věži „dvojčat" zahynulo 630 lidí – a to jen díky tomu, že evakuace lidí následovala hned po prvním zásahu. Mrakodrap se zhroutil, všichni, kteří

byli uvězněni v patrech nad místem zásahu byli odsouzeni, většina se udusila zplodinami a žárem, asi 200 lidí se rozhodlo ukončit toto martyrium skokem z oken. Před půl jedenáctou se začala hroutit i Severní věž „dvojčat“, strhla sebou i sousední hotel Marriott. V budově zemřelo přes 1300 lidí, ke katastofálním ztrátám dochází i mezi záchranáři. Nepřežilo víc než 400 z nich.
Celkem zemřelo 2977 lidí - v tom ale ještě nebyli započteni cestující a posádka letu 93 společnosti United Airlines z New Jersey do San Francisca, které odstartovalo se zpožděním, takže se posádce podařilo zjistit, co se děje. I tak se však čtyřem únoscům podařilo ovládnout letadlo, zabili část posádky v kabině a cestující nahnali do zadní části trupu. Jedna z letušek jim posloužila jako rukojmí, vnikli do kokpitu letadla, přemohli i posádku a jeden z nich se ujmul dalšího řízení. Cestujícím tvrdili, že v letadle je bomba a tím je v podstatě drželi v šachu. Jenže tady se spletli – cestujícím bylo vše jasné a o své životy se rozhodli bojovat. Pronikli do kokpitu, ale v momentu, kdy tam začínali získávat převahu se letadlo zřítilo – tentokrát do polí, kde nemohlo způsobit další neštěstí. Předpokládá se, že cílem útoku tohoto letadla měl být buď Bílý dům nebo budova Kongresu ve Washingtonu.
11. září 2001 je datum, které svým způsobem změnilo svět – jasně totiž ukázalo, co vlastně mezinárodní terorismus znamená a že žádná obrana proti takovému útoku není a nemůže být dostatečná.

Ať žije svoboda – vznik Solidarity – Polsko 1980

Solidarita, založená 31. srpna 1980 se stala prvními nezávislými odbory v komunistickém světě. Během 500 dnů získala 10 milionů členů. Podmínky pro vznik takového obrovského hnutí, které podporovalo celé Polsko, se hromadily řadu let.
První náznaky možného úspěchu se projevily už v sedmdesátých letech – byla bída, narůstal zahraniční dluh, výrobky nebyly konkurenceschopné a situace se stále zhoršovala. Vlna stávek procházela celým Polskem a skočila krveprolitím při střetu s armádou. Už v těchto letech se setkáváme se jménem Lecha Walesy. Stávky byly nakonec potlačeny, ale ukázalo se, že lidé nejsou tak docela bezmocní. Ohromnou posilou pro tradičně katolické Polsko bylo zvolení Poláka Karola Wojtyly v r. 1978 papežem.
Na podzim 1989 se pro Solidaritu situace přiostřila, když byl Leonidem Brežněvem do čela komunistické strany Polska dosazen generál Wojciech Jaruselski. V minulosti udělal velmi strmou kariéru – na začátku války utekl s rodiči před Němci do Litvy, byl deportován na nucené práce do Kazachstanu, ještě za války se připojil k polským jednotkám bojujícím v rámci Rudé armády, byl při osvobozování Varšavy a při pádu Berlína. V 68 roce už byl ministrem obrany a zúčastnil se 21. srpna invaze do Československa. Po svém nástupu do funkce okamžitě Solidaritu zakázal, její vůdce uvěznil a vyhlásil výjimečný stav. Přes protesty západu se – jako obvykle – nic nestalo. Ránu pro režim způsobilo udělení Nobelovy ceny míru v roce 1983 Lechu Walesovi. Ten se jejího předání neúčastnil z obavy, že by se pak nemohl vrátit do Polska – takže cenu za něj převzala jeho manželka Danuta. Tvrdá vláda generála Jaruselskiho pokračuje až do nástupu Michaila Gorbačeva do čela komunistické strany SSSR. Uvolnění poměrů a zároveň zhoršení ekonomické situace provázené prudkým zvýšením cen vyvolalo další vlnu protestů a stávek a na jaře 1989 musí být Solidarita znovu povolena. Ve volbách drtivou většinou zvítězila a po 45 letech se stal Tadeusz

Mazowiecki prvním nekomunistickým premiérem státu. O rok později se Lech Walesa stal jeho prezidentem.
Polsko a jeho Solidarita tak přispělo ke změnám režimu a pádu komunistické totality v zemích, které byly ovládány Sovětským svzem.

„Zvoní, zvoní zrady zvon, zrady zvon – čí ruce ho rozhoupaly,

Francie sladká, hrdý Albion – a my jsme je milovali!“

Verše Františka Halase plně vykreslují tehdejší situaci v Československu, ale vlastně i v Evropě. „Mnichovská zrada“ znamenala pro občany republiky nejen ztrátu území a nucené vystěhování českých obyvatel z tzv. Sudet, ale také ztrátu důvěry a všech ilusí, pokud se týkalo našeho spojení se západními mocnostmi.
Předválečná léta – doba, kdy se v Německu dostává k moci Hitler – jako by předznamenávla budoucí události. Už před jmenováním Hitlera německým kancléřem, nechal se veřejně slyšet a vykřikoval: „Českou pánev, Moravu a východní regiony na hranicí Německa osídlíme německými sedláky. A Čechy vysídlíme na Sibiř, nebo do oblasti Volyně!“ Německo po první světové válce bylo značně oslabeno – muselo platit válečné reparace určené Versaillskou smlouvou, sociální poměry se soustavně zhoršovaly, nezaměstnanost a obrovská inflace znamenaly podstatné zhoršení životních podmínek pro většinu obyvatelstva. Není proto divu, že Hitlerova demagogie slavila úspěchy. Po pravdě řečeno - ve svých začátcích skutečně zlepšila podmínky života v Německu.
Hitler, jako německý kancléř vjíždí r. 1938 triumfálně do Vídně a připojuje k Německu svou rodnou zem, Rakousko. Teď jsou na řadě pohraniční oblasti Československé republiky, kde převládá německé obyvatelstvo a kde si Hitler pomocí Konráda Henleina a dalších dobře připravil půdu zfanatisováním převážné části německého obyvatelstva, které bylo plnoprávným v rámci republiky. Obratně řízené stížnosti stále rostou, situace se stává neudržitelnou, takže v srpnu 1938 přijíždí do Československa britský lord Runciman, který má posoudit situaci.
5. září přijíná prezident Beneš všechny sudetoněmecké požadavky, což však Hitlerovi a jeho nohshledům samozřejmě nestačí. Pokračují provokace s cílem diskreditovat československé úřady a 12. září na nacistickém sjezdu v Norimberku Hitler naprosto nepokrytě vyhrožuje. Pokus o povstání v Sudetech je v zárodku potlačen, je vyhlášeno stanné právo.
A teď teprve v celé nahotě naši západní spojenci ukazují, že slova (a smlouvy) o přátelství a demokracii a vzájemné pomoci jsou pouhý dým. Proč by také tyto mocné státy měly nastavovat krk a zhoršovat své životní podmínky pro nějakou malou zemičku ve středu Evropy, jejímž největším proviněním je právě její strategická poloha, vyspělá ekonomika – ale také uvědomělá snaha o demokracii a humanismus. Za každou cenu (zvlášť když je to na úkor někoho jiného!!) je nutno zachovat mír.
Sudetoněmecké sbory dobrovolníků schválené a ustanovené Hitlerem už 17. září začínají přepadat československé celnice a policejní stanice. Vraždí muže v uniformách i civilisty. Zabijí 110 Čechů a více než dva ticíce civilistů odvlečou do Německa. Za tohoto stavu dne 23. září vyhlašuje prezident Beneš všeobecnou mobilizaci. Na rozdíl od mocných západních států, Čechoslováci jsou si vědomi nebezpečí a chtějí se bránit! Předem vědí, že půjdou „proti všem!“ – ostatně to v historii země nebude poprvé!
Republika se ocitá na samém okraji propasti – spojenci zklamali na celé čáře a Sovětský svaz, který by snad mohl situaci ještě zvrátit, nemá s republikou společnou hranici, je

příliš daleko a nakonec dokonce využívá situace v Evropě a podepisuje pakt Molotov . Ribentrop o vzájemném neútočení mezi SSSR a Německem. Britský premiér Chamberlain nechce za žádnou cenu připustit otevřený válečný konflikt – a tak se tedy dne 29. září vůdcové této porotizákonné frašky sejdou v Mnichově, kde se dohodnou, že mezi 1. – 10. říjnem musí Československo vydat velkou část svého zákonného území Německu. Anglie s Francií si tak nebudou muset pálit prsty, vezmou Hitlerovi vítr z plachet a bude klid. Československo bude obětováno v rámci snahy o udržení míru ve světě – na jeho obyvatelstvo nestojí za to brát ohledy. Po půlnoci 30. září je všechno domluveno a podepsáno – českoslovenští zástupci se jednání nesměli vůbec zúčastnit, aby jejich přítomnost Hitlera příliš nerozzuřila!!! Chamberlainův pobočník řekl našim v předpokoji čekajícím zástupcům, že na žádné odpovědi od československé vlády nečekají a považují dohodu za přijatou.

Prezidentu Benešovi nezbývá nic jiného než podepsat a abdikovat! Československo ztrácí asi 30 % svého území a třetinu obyvatelstva, okolní státy – Polsko, Maďarsko si z krajíce urvaly, co mohly.

Mírotvorci zvítězili a s ohromným nadšení sdělovali zprávu o vítězství mírového řešení ve svých zemích. Ani oni ani jejich národy netušili, že právě udělali to nejhorší, co mohli a umožnili tak šestileté válečné úsilí, jaké do té doby nemělo obdoby! Dvacet měsíců po uzavření Mnichovské dohody je Francie poražena a částečně obsazena a nad Anglií se vede snad největší letecká bitva všech dob.

Mnichov je černou stránkou v dějinách naší historie – znamená pošlapání všech smluv a uplatnění práva silnějšího a většího! Znamená ztrátu víry ve spravedlnost a lidskou sounáležitost – otřes pro obyvatele malého státu, který věřil v přátelství a demokracii. Trvalo dlouho, než byla mnichovská dohoda formálně zrušena a odvolána, za její podepsání svět platil miliony mrtvých a miliony lidských tragedií – jen nevím, jestli se také dostatečně poučil o tom, že zbabělé uhýbání nevede a nemůže být nikdy k ničemu dobrému. Přesvědčuje pouze útočníka o tom, že může všechno!

Mnichovská dohoda a její následky se nás bezprostředně týkají – i dnes! Budeme rádi upřímnými sousedy a přáteli Německa, ale .....vynechejme , prosím, jakékoliv styky s organizací sudetoněmeckého landsmanšaftu!!

S výjimkou stati o bratrech Preslových, Kaleidoskop a stať o husitství připravila Jarina Žitná

Pohraniční oblasti Československa anektované Německem, Polskem a Maďarskem a proněmecký Slovenský štát, který vyhlásil nezávislost 14. března 1939

Odstraňování hraničních sloupů sudetskými Němci.

Brněnské smíření.

Ještě k článku o svědomí a landsmanšaftu.

Jsem tak nějak přesluhujícím brňanem. Často kulantně používané označení bývá krásné slovo pamětník. A toho bych chtěl alespoň v malé míře využít. Narodil jsem se ještě za Masarykovy republiky a prožil jak druhou světovou válku, tak i totalitní režim v Brně. V posledních dnech, ať chci, nebo nechci, musím srovnávat vzpomínky a myšlenky na minulost. Přimělo mně k tomu 70. výročí od skončení druhé světové války a s tím brněnský velkolepý akt smíření.

Úplně souhlasím se slovy kardinála Duky, že je třeba odpouštět , ale nesmí se zapomínat. Vše se ale musí provádět v patřičné míře. Neustálé sebemrskačství, které nám předvádí každoročně aktivní skupina mladých brňanů není adekvátní historickým skutečnostem. Hodnocení dřívějších událostí nechejme nezávislým historikům. A na tomto poli bylo asi uděláno ještě pořád málo práce, hlavně osvětové. Ve školách pak se ve výuce bohužel nikdy nedostanou na novodobé dějiny. Následně potom musí samozřejmě docházet ke zmatenému hodnocení událostí i skutků.

Jsem velice znepokojen bombastickými články v denním tisku i komentáři ve sdělovacích prostředcích. Redaktoři i komentátoři si pletou výrazy odsun a vyhnání. Pojmenování vyhnání používají pouze a výhradně bývalí němečtí obyvatelé. Pro České obyvatele je otázka odchodu německého obyvatelstva vždycky a výhradně odsun a to i podle právního výkladu. Nemění na tomto termínu ani skutečnost, že se prováděl divoký odsun. Také hodnocení a popisování všech okolností je vysoce emotivně zabarveno pohledem lidí,kteří ve svém životě nepoznali hrůzy války a útrapy jednoho z nejhroznějších totalitních režimů.

Chápu, že je těžké si představit, že válka oficielně skončila 8. května a ještě několik dní po tomto datu se ozývala střelba na sever od města. Byly i ztráty na životech. V ulicích byly trosky domů, byli mrtví jak civilisté tak vojáci. V parcích byly zřizovány provizorní hřbitovy. Konečně zmizely rudé plakáty v záhlaví s černou orlicí, které oznamovaly jména popravených. Skoro každá rodina měla někoho blízkého nebo známého v koncentračním táboře, či připraveného o život. Z radiových přijímačů se mohly sundat povinné přívěsky s nápisem „ Poslouchání zahraničního rozhlasu se trestá káznicí nebo i smrtí“. Vraceli se stovky mladých lidí, kteří byli násilím odvezeni na práci do německých továren ,těžce sužovaných spojeneckými nálety. Neozývaly se salvy popravčí čety z Kounicových kolejí. Do rodin se také vraceli příslušníci, vězněni v koncentračních táborech. A mnohdy to byly opravdové lidské trosky po přestálých útrapách. Jako výbuchem opadl dlouholetý strach o vlastní život. V této vypjaté atmosféře se začal odvíjet právě celý proces dalších událostí. Nenáviděný režim, plný útlaku , bezpráví a každodenního strachu o život padl. Tak jako již mnohdy v dějinách, po skončení hrůzovlády a nepochopitelného množství válečných hrůz přijde jakýsi revoluční výbuch. Připomenou se nadšené výkřiky a frenetické vítání při příjezdu okupantů německými obyvateli Brna v roce 1939. Jejich nadšené postoje, oslavy úspěchů Wehrmachtu na náměstích a vylepování nebo malování velkého písmene V (vítězíme na všech frontách Evropy) všude, kde se dalo. Upozorňování na podezřelé české

obyvatele ze sabotáže a hanobení Říše. Nebo také účast na popravách českých vlastenců v Kounicových kolejích. Zkrátka. Všechno německé je nepřátelské, všeho se musíme co nejrychleji zbavit. V této atmosféře vznikl také ještě v měsíci květnu ten vzpomínaný divoký odsun. V době provádění, po skončení válečných hrůz, nebyl tento čin posuzován jako drastický. Spíš bych řekl, že to bylo posuzováno jako vyvrcholení a skutečný konec války. Chápu, že pro účastníky pěšího pochodu bez dostatečného humanitárního zajištěni byl tento akt těžkou zkouškou. Je fakt, že již byl skoro celý měsíc mír. Ale to je opravdu krátká doba na zapomenutí. A takových přesunů za trvání války se odehrálo s velmi drastickými následky velké množství. Jako příklad můžou sloužit pochody smrti, kterými byli přesunováni vězni koncentračních táborů těsně před skončením války. Byli v chatrných hadrech, na nohou většinou dřeváky a strava skoro žádná. Na těchto cestách se umíralo po stovkách.

Na druhé straně si musíme přiznat, že další pobyt německého obyvatelstva na území města by měl nedozírné následky. Nikdo nemohl zaručit, že právě nezodpovědné živly a bojůvky se nebudou nesmyslně krutě mstít ve jménu vítěze, ačkoliv se o vítězství vůbec nezasloužili. Tyto situace využívají na celém světě i v dnešní době morálně nevyrovnaní a narušení jedinci, kteří dovedou být neuvěřitelně krutí. Dalším traumatem odsunutého německého obyvatelstva bylo přijetí v Rakousku. Jednak to byla Sovětská zona a jednak Rakousko v této době bylo hospodářsky na dně a nebylo schopné žádné uprchlíky přijmout a hlavně uživit. Takže tito lidé se ocitli podruhé v krátké době jako vydědenci, což muselo zákonitě hluboce působit na jejich psychiku.

Já sám jsem se musel, jako příslušník starší generace, s těmito skutečnostmi dlouho vyrovnávat. A nebylo to lehké, Ale 70 let po válečném konfliktu je vyrovnání, jak předpokládám, přirozené. Je však nutné uvážit, že vyrovnání a odpuštění musí být vzájemné. Nemůže odpuštění opakovat jedna strana do nekonečna. Nelze také tolerovat v žádném případě neustále využívaní těchto skutečností k jitření obyvatelstva nezodpovědnými politiky. A to ať jsou to jakékoliv strany nebo uskupení, nebo dokonce volba nejvyššího představitele státu. Jsou také nepochopitelná oznámení, že na př. projev prezidenta Dr Edvarda Beneše z balkonu brněnské radnice vyprovokoval divoký odsun. Nebo také výpovědi o týrání Německých občanů v Kounicových kolejích. Pokud mně paměť nějak slouží, tak internováni byli příslušníci Gestapa, udavači a význační kolaboranti s režimem. Někteří z nich byli později dokonce odsouzeni a popraveni.

A nakonec bych měl ještě jednu poznámku. Nikdy jsem neviděl žádné pochodníky, politické představitele, kteří si vylepšují svoji tvář na odsunu, nebo desítky zagitovaných mladých lidí před památníkem 10.000 brněnských občanů židovského náboženství odeslaných na jistou smrt. Památník je umístěn na základní škole v Merhautově ulici. To nebyli občané města Brna? Mnozí z nich měli dokonce jako mateřský jazyk němčinu. A Hitlerův vpád nevítali. Místo bílých podkolenek, kožených kalhot a účasti na slavnostních shromážděních, byli přinuceni nosit potupnou Davidovu hvězdu na svém oděvu. A jedinou možnost. Jít na smrt velmi krutou cestou. Anebo kolik z těchto nadšených pochodníků se bylo alespoň podívat na popraviště českých vlastenců v Kounicových kolejích. Ne tak tam položit alespoň skromnou kytičku.

Jura Bílý, Sokol Brno

....dolů řekou...

Dyje - jižní Morava

Do popisného článku by se asi neměly vkládat osobní zkušenosti autora. Jenže – i když následující historka je spíš k pláči než k smíchu – nemohu odolat. Během studií na Pedagogické fakultě Karlovy univerzity jsem s přítelkyní pracovala jako pomocná vědecká síla na katedře zeměpisu. Muselo se to stát někdy v pozdních jarních měsících, kdy probíhají přijímací pohovory. Pracovaly jsme s Jindrou v knihovně ústavu, najednou se rozlétly dveře a do místnosti se vřítil profesor Letošník. Byl to mladý člověk s velkým přehledem, přísný, ale oblíbený. Nikdy jsme ho tak neviděly, byl bílý vzteky! „Co se stalo?“ V tehdejší době se ještě hodně dbalo na slušné vyjadřování, silná slova se na ústavu rozhodně nepoužívala. „Ta kr...!“ Zíraly jsme – ale nakonec se nevydržely nesmát! Vyšlo najevo , že při přijímacím pohovoru na obor zeměpis jedna z frekventantek (odmaturovala s vyznamenáním!) dostala otázku – vyjmenovat zpaměti přítoky řeky Moravy. Absolutně nic! Takže to měla udělat podle mapy – ukázala, že číst umí – briskně totiž přečetla jméno nejznámějšího přítoku - „Mordyje“! Tohle svérázné pojmenování mne napadne vždy, když se někde se jménem řeky setkám.

Bez ohledu na vynikající adeptku vědy zeměpisné (co se s ní asi stalo?), Dyje je nejdelší řekou Moravy a společně se Svratkou tvoří významnou krajinou oblast nazývanou Dyjsko – svratecký úval. Tvoří také hranici česko – rakouskou, délka jejího toku na našem území činí 235 km od pramene k ústí do Moravy, druhý pramen, tzv. Rakouská Dyje leží na území Rakouska – od něj je to k ústí 311 km.

Název řeky pravděpodobně vznikl už za předkeltského osídlení. Kořen slova byl indoevropský - „dheu“ - a pravděpodobně znamenal „téci“ nebo „tekoucí“. Římané to zkomolili na „dujas“ a staří Slované z toho v 7. nebo 8. století odvodili název „Dyja“. V Rakousku to v 11. století zkomolili na „Taja“. V zahraničí se dnes většinou používá německé jméno Thaya.

Řeka Dyje má tedy dvě zdrojnice – Moravskou a o něco delší Rakouskou. Představa Dyje jako řeky klidně plynoucí v mělkém údolí snad platí pro její dolní tok. Ve skutečnosti je to meandrující kaňon zařízntutý do Českého masivu, opouští rakouské území pod Drosendorfem a dostává se na Moravu v okrese Znojmo. Pak už brzy začíná vzdutí Vranovské přehrady, dlouhé 30 km. Pod Bítovem se do ní vlévá říčka Želetava. Oblast mezi Vranovem nad Dyjí a Znojmem tvoří nejpůvabnější a nejcennější část kaňonu. Právě zde byl v r. 1991 vyhlášen Národní park Podyjí. Do meandrů Dyje se tu ostře zařezávají údolí bočních přítoků na moravské i rakouské straně. Zajímavé jsou skalní útvary a kamenitá moře, oblast vyniká pestrostí rostlinných i živočišných společenstev, což je dáno střídavou expozicí svahů od jihu k severu. Z panonské oblasti sem pronikají lesostepní lokality a lokality dubohabrových lesů. Přírodní bohatství oblasti vedlo k vyhlášení Národního parku Thayatal na území Rakouska v roce 2000. Oba národní parky mají dohromady 76 km čtverečních.

Největším a nejdůležitějším městem oblasti je královské město Znojmo, za ním se obraz krajiny mění a Dyje vstupuje do Dyjsko – svrateckého úvalu. Teče jihovýchodním směrem stále mělčím údolím, přijímá svůj největší přítok z pravé strany – Pulkavu, pak už je koryto částečně regulováno. U Novosedel přijímá ještě Jevišovku a a pak už začíná vzdutí vodního díla Nové Mlýny. To obklopuje na severu romantické Pavlovské vrchy a přes problémy, které vznikly při budování díla s ekology, je nutno uznat, že tvoří

protipovodňovou ochranu oblasti. V prostřední nádrži Nových Mlýnů končí svůj tok Svratka a Jihlava.
Podle historických pramenů právě zde Dyje měnila svoje koryto, což je doloženo už v Kosmově kronice. Pavlovské vrchy byly původně ostrovem mezi rameny Dyje a jejích přítoků.
Dolní část řeky je v podstatě celý regulován, vyskytují se pouze zbytky lužních lesů a četné meandry a říční ramena – můžeme zde již mluvit o komponované krajině. Lidský zásah je tu jasně patrný.
Za komponovanou krajinu považujeme především Lednicko – valtický areál, dále řeka protéká Břeclaví a až do konce svého toku tvoří naši státní hranici s Rakouskem. Soutok Dyje a Moravy je česko – rakousko – slovenským trojmezím a zároveň nejjižnějším a nejníže položeným místem na Moravě – 148 m n.m.
S hlediska pojmenování jedna zajímavost – stejná, jako při pojmenování Vltavy jako přítoku Labe. I když je Dyje podstatně delší než Morava a její povodí je větší než povodí Moravy, je uváděna jako přítok Moravy a ne opačně. To proto, že Morava je podstatně vodnatější, má podstatně větší průtok.
Moravou se vody Dyje dostávají do Dunaje a celá tato oblast patří k úmoří Černého moře.

Jarina Žitná

Zprávy z jednot a žup

120. výročí založení Sokola Hoření Paseky

120. výročí znamená 120 let usilovné práce, tím spíš, že se jedná o malou obec v podhůří Ještědu, na samém pokraji poněmčené oblasti, která však vždy zůstala výrazně česká. Po roce 1989 jednota okamžitě obnovila svou činnost v rámci župy Ještědské a České obce sokolské.
Oslava významného data se konala v sobotu 25, června a zdálo se, že počasí připomíná tvrdé podmínky života v této oblasti – střídalo se totiž slunce s několika průtržemi mračen. Po příjezdu na sokolské hřiště u koupaliště bylo nádherně, stany i občerstvení pro účastnky byly připravené, ale ....první průtrž mračen způsobila odložení začátku o

20 minut. V půl třetí bylo nádherně a program mohl začít. Nástup cvičenců s historicými prapory, jejich ozdobení pamětní stuhou, rozdání krásných pamětních medailí zasloužilým pracovníkům jednoty a pak vlastní tělocvičný program – skladba „Waldemariána“ předvedené osmnáctkou cvičenců ze sokolských jednot v Liberci a Jablonci, program aerobiček ze Sokola Český Dub ukázal malé holčičky, naprosté začátečnice, ale i starší žákyně a dorostenky, kde už bylo na co koukat a vyvrcholením byla perfektně zacvičená skladba „Koncert“ opět cvičenkami z Českého Dubu.
Součástí programu byla i dobře připravená přednáška o dějinách jednoty, kterou přednesl bratr Milan Pavlů, vzdělavatel jednoty i župy Ještědské.
Pak se dostavila další průtrž mračen, při které mi přistála na zádech sklenice s kolou a nastal úprk do motorestu i do aut. Cestou do Českého Dubu nám těsně před auto spadl vyvrácený strom, ale vše se událo bez úrazu.
V celém okolí vypadl proud, jenže to už nám bylo jedno. Večer byl opět nádherný a kolem půl dvanácté se dostavila třetí a poslední průtrž mračen.
Závěrem je možno konstatovat, že „dobrá věc se podařila“ a všichni jsme byli spokojeni.
Pasecké jednotě přejeme hodně zdaru i v budoucnosti, hodně nezištných a pracovitých činovníků – ať překoná i v budoucnosti nepřízeň počasí i politických poměrů a těšíme se na další spolupráci v rámci župy!

Jarina Žitná

(Pro zajímavost – potřebujeme sokolské rodiny! V první řadě skladby „Koncert“ cvičí tři rodné sestry, v prostředním zástupu druhá je jejich matka - náčelnice jednoty!)

Brodští judisté vozí jednu medaili za druhou

Co turnaj, to medaile. Tak by se daly stručně shrnout výsledky oddílu juda (zahrnujícího závodníky z SKM Výsluní a T. J. Sokol Uherský Brod). „Brod má velmi zdatné závodníky pro všechny soutěžní kategorie“ – říká trenér Marcel Zbožínek.

Vzhledem k výborným výsledkům v soutěži starších žákyň Sokola Uherský Brod na jednotlivých turnajích za první polovinu roku 2016 bylo družstvo nominováno na PČR družstev v Ostravě konané dne 14. 5. 2016. V těžké skupině 3 obsadili 5. místo. Nejzdatnější závodnice Marcela Prusenovská z T. J. Sokol Uh. Brod startovala ještě v dorostenecké kategorii za JK Olomouc. Ve své váhové kategorii nedala soupeřkám šanci, vše vyhrála před časovým limitem a společně s celým družstvem JK Olomouc získala mistrovský titul. A tak zásluhou Markéty přece jen jedna zlatá medaile putuje i do Sokola Uherský Brod.

Další soutěže probíhající v měsíci květnu a červnu se nemohly obejít bez našich závodníků.
Byly to soutěže v Kroměříži, Pražský pohár v Praze a 4.- 5. června v Györu Evropský pohár staršího žactva za účasti 290 závodníků a závodnic z Maďarska, Slovenska,

Polska, Česka, Rakouska, Rumunska, Litvy, Slovinska a Chorvatska, kde vybojovali závodníci Sokola Uherský Brod výborné výsledky.

Markéta po výborných výkonech v Budapešti a v Györu si zajistila účast na mezinárodním judistickém soustředění pro žactvo, které se koná od 20. 6. do 30. 6. 2016 v chorvatské Poreči, kde se ve stejnou dobu připravují i judisté z celé Evropy na olympijské hry v Riu. Přejeme Markétce, ať se jí v Poreči líbí a daří, a pod vedením evropských trenerů pro mládež se může zdokonalit v dalších judistických dovednostech.

Po dvou letech se v Uherském Brodě ve středu 27. dubna opět konalo vyhlášení „Nejlepších sportovců města“. Mezi oceněnými byl neúnavný trenér judistů Marcel Zbožínek a za bezesporu vynikající výkony Markéta Prusenovská. Významnou osobností uherskobrodského sportu dostala ocenění také Zdena Koktová členka T. J. Sokol, která organizovala již tři župní sokolské slety a Milan Šlahůnek, rovněž člen T. J. Sokola, bez něhož si nejde v našem městě představit turistický oddíl.

Vlaďka Novotná, Sokol Uherský Brod (redakčně kráceno)

Od sokolek z Jalůvčí

Zdravím za všechny sokolky z Jalůvčí !

Byla jsem pověřena, abych Ti sdělila, že jsme v letošním roce oprášily Tvou (a Ireninu!) krásnou skladbu "Kužele - Malá noční hudba" z roku 2008 pro Slet pod Ještědem a vystoupily jsme s ní v červnu jak v Děčíně při otevírání Letní volejbalové sezony, tak i v Růžové poblíž Děčína při Hudebním festivalu a možná i v dalších okolních vesničkách do konce roku. Rády jsme si zavzpomínaly na nácviky i na to jak jsi nás v Libouchci "pérovala", když se nám to nedařilo. Pozměnily jsme si jen úbory a sice, ponechaly jsme si kalhoty od Koncertu - černé a dokoupily jsme si černobílá trika a vcelku to vypadalo moc pěkně, co je hlavní i celkové vystoupení se líbilo.

Děkujeme za krásnou skladbu a přejeme mnoho tvůrčího elánu.

Hela Pokorná, Sokol Jalůvčí

Přijali jsme pozvání do Velkých Bílovic.

Občas to zní jako pohádka. Bylo, nebylo v našem případě bylo. Před dávnými roky někdy na Sokole Brno 1 se při folklórním vystoupení setkali členové našich jednot. Vzniklo pozvání do Velkých Bílovic, kam jezdíme již mnohé roky na různé akce týkající se různých společných cvičení, folklórních vystoupení apod. Nejinak tomu i letos. Na prvního máje se zúčastňujeme tzv. běhu mezi vinohrady. Na výročí upálení mistra Jana Husa zde probíhá nejen vzpomínka, ale i různé jiné aktivity. Letos pro vyhovění pro odjezdy na dovolenou, bylo toto setkání rozděleno na dvě části. Před 14 dny se více cvičilo a 6. 7. bylo věnováno vzpomínce odkazu Jana Husa a Jeronýma Pražského, kde se více angažovala celá župa Slovácká. Vystoupily různé sokolské pěvecké soubory, svoji pohybovou aktivitu předvedly mažoretky s dřívějším datem narození a opět jsme v krojích společně zatančili Slováckou besedu. Počasí všem akcím přálo. Nálada byla potěšující a tak se nám těžko loučilo. Nezbývá než poděkovat pořádající jednotě za péči a starost a přát si další setkání.

Zapsal Jiří Netolický svobodný pán na Telnickém mlýně, Sokol Telnice

Ze Zpravodaje župy Slovácké jsme se dověděli, že ve Velkých Bílovicích se sešlo 85 cvičenců ze sokolských jednot v Kroměříži, Kostelanech Telnici, Podivíně a Velkých Bílovic. Od Kulturního domu se vydal průvod,v jehož čele jel bratr Václav Moravčík se státní vlajkou na koni, za ním vůz s hudebníky, pak praporečníví, krojovaní a cvičenci. Pořad byl zahájen sokolskou fanfárou, státní hymnou, přivítáním přítomných s připomenutím důležitých výročí tohoto roku. Po skončení programu (předvedení hromadných skladeb a zatančení Slovácké besedy) hráli k tanci i poslechu harmonikáři a všem bylo dobře.

Vyjmuto z článku sestry starostky Sylvy Novotné ve Zpravodaji župy Slovácké.

„Jaký tedy mají smysl a šance staré hodnoty – pravda, svoboda, individuální morálka, myšlenka? Chce-li je člověk zachránit, musí je vynalézt znovu.“

(Simone de Bouvoir - „Mandaríni“)

Závěrečné slovo

Nové národní obrození ?

„Věř mi, právě začíná nové národní obrození!“ – to jsou slova mé přítelkyně, cvičitelky, cestovatelky, po úrazu na treku v jižní Americe upoutané na kolečkové křeslo. Často jí závidím její optimismus, když se však zamyslím na fotografiemi a zprávami většinou z malých a menších venkovských jednot, musím přiznat, že na nich něco je. Přála bych si to – moc!

Ty fotografie mi připomínají samotné počátky Sokola i život v malých jednotách, jak jsem ho zažila jako malá holka. Spousta akcí – malých, bez nutnosti velké organizace, akcí, kde se lidé (členové Sokola) scházejí prostě proto, že se sejít chtějí. Mají společné problémy a starosti, vzájemná blízkost je posiluje a dává jim odvahu k další práci, která je v současnosti těžší, než kdykoliv jindy. Právě na venkově jsou takové akce pro veřejnost nápadné, ostatně malé obce mají permanentní zájem, aby se společenský život na vesnici udržel a nedocházelo k odchodu hlavně mladých lidí do měst.

Sokol vždy rostl „zdola“ , jeho základem byly malé jednoty – a já jsem přesvědčena o tom, že je to tak i dnes. Na venkově se vždy vše dělalo svépomocí, vlastními silami, lidé nenatahovali ruce po penězích, ale naopak - především spoléhali sami na sebe. Všichni víme, že dnešní situace v republice a ve světě vůbec se značně liší, ale jsem přesvědčena, že lidé na venkově k sobě mají stále blíže než ve velkých městech, žijí víc společně, neváhají přiložit dobrovolně ruku k dílu. Podívejme se jenom třeba na počet sokoloven postavených v létech první republiky! Nebyly to velké haly, jejichž provoz by normální jednota nemohla zaplatit, ale malé stánky, které bylo možno vlastní silou udržet a také využívat. Jako příklad mi slouží naše jednota na Proseči – mnozí ji znají, protože už dvakrát jsme zde pořádali celorepublikový přebor ZZZ. Začala se stavět v dubnu 1926 a 12. září téhož roku se tu poprvé tancovalo. Svou velikostí odpovídala potřebám malé jednoty, ale měla i jeviště a normálnímu provozu dobře stačila.

Říká se, že dějiny se točí v kruhu (nebo ve spirále) – ale lidé mají stále tytéž životní potřeby! Všichni toužíme po plném, krásném životě v přátelství a míru – to, co můžete vidět na otištěných fotografiích, se podstatně liší od katastrofálních zpráv v novinách i televizi. Važme si toho a pečujme o sebe vzájemně, pečujme o věčné hodnoty a svým úsilím je obnovujme a ověřujme i v dnešních poměrech – bude-li se nám to dařit, snad se skutečně nového národního obrození dočkáme!

Právě začíná nový cvičební rok, každá „práce na národa roli dědičné“ je třeba, jen se podívejme, pro koho jí stále není a nemůže být dost!

Ukažme těm, kteří přijdou na řadu po nás sílu přátelství, poctivosti, odvahy a zažeňme od sebe lež, sobectví a zlobu.

Sokolské a lidské ideály ještě zdaleka nepatří do starého železa. Věřme tomu a za svou „poznanou pravdou“ stůjme!

Nazdar!

Jarina Žitná